

IRODALMI-KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

VIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

2018. DECEMBER

400 Ft

DYLAN D. TIDES

JÉGVIRÁG

Egész télen,
hóban, szélben
(megmondhatja, aki látott)
utcát hágtam,
pusztát jártam,
hogyan találjak egy virágot...

Loptam, vettem,
nevelgettem,
mégse volt az egy se méltó
szép kezéhez,
hű szemedhez,
nem volt egy se még elég jó...

Egy túl csinos,
egy túl piros,
egynek nem leltem illatát,
egyedobtam,
s fintorogtam,
bűzlött, mint egy vén bőrkabát...

Végül ültem
búba hűlten,
s eszembe vág kis ablakunk
téli bája:
jégvirágja,
megoldódott minden bajunk!

„Szeress nyomban,
s ne less! – mondtam,
úgy kísértem karcsú lépted.
Meghatódtál,
szót se szóltál,
cserébe csak számat kérted...

...s úgy csókoltál, ma is éget.
Jégvirágom, neked véged...
Ilyen lánytól,
ilyen lángtól
elolvad a tél is véled...

BŐHM ANDRÁS

KARÁCSONYÉJ

Idebent kalács- és fenyőillat,
pattog a tűz, kint hulldogál a hó,
táncra kelve gyertyafényben csillog
– most zizzenhet alatta a szalma – ,
s perdül-fordul egy aranyzott dió.
Tálalón kerekded kedéllyel,
mindentudón mosolyog az alma.
Mozsár koccan, és angyalszárny suhog,
mint kint a hó, úgy pihéz a béke.
Lélekben egyformán leborulnak
hatalmasságok s fázó koldusok.

Adelmann Anna: Téli álom

SZABÓ AIDA (Jampa drolma)

Fátlan tájakon
kék égben hópiramis.
Lépj, mindig van út!

Rózsaszirmokon
égből hulló csillagok –
nézd, hómandala!

BAKA GYÖRGYI

ÁRNYÉKÁBA SZŐ AZ ÉJ

Elhalkul a napfény dala már,
ráncosodnak a bokrok, a rétek,
kókadnak a fürtösgyöngyikék.

Lassan árnyékába sző az éj,
pedig jó lenne virágok illatában
lélegezni még.

Villámokat csattogtat az őszi szél,
a fák levelei, mint könnyek, hullanak.
Elmúlt már az én kitáruló nyaram is,
csönd harmata lepi be útjaimat,
sűrű homályba rejtezik a vágyott jövő
fény-lüktetése.

†BÍRÓ ANDRÁS

TÉL

Halott
vagyok,
mint téli táj.
Hideg
szíved
szívembe fáj,
nem tudom mégsem, merre vagy?
Álom-
fákon
a hólepel
csak dalt
kacag,
és énekel,
nem érzi, mint ver kékre a fagy...

Mellém
remény
sem állna már,
temet,
befed
a téli táj,
felettem boldog szán szalad,
suhan,
rohan
a hó felett,
vágyak
szállnak,
és megremeg
halott szívem a hó alatt.

BARNA JÚLIA

SZOMJÚSÁG 4.

nem ismerem az örömöket
nem mutatkoztak be nekem –
szomjúság az élet –
találomra kinyitott ajtókon megyek
találkozások idegenek
hiányosan feliratozott némafilmek –
mindenki birtokosa egy titoknak
amit más nem ért és mégis beleborzad –
(nem tudjuk a másik arcban
megnézni magunkat
hozzámérni szebbre cserélni ha untat)
határait közt imbolygok – mi legyenek?
nem tudom eldönteni magamat
a bátorító és a biztató körülmények
és a túl drágán vásárolt tanulságok
mégis építenek valamivé
de álmaim poros állomásokon
veszteglő vonatok
a várakozás végtelennek érzékelt
perceit a tagolatlan idő öleli egybe
a szűk jelen bezár
mint a sivatag
(mely fák végtelen sorára vágyik)
az oázist
tükrökbe ütközöm
mindegyik visszamatat rám
visszavetítik belém
a gondolat kalandor kísérletében
távolra merészkedett szavakat

Adelmann Anna: Vadszőlő

FAZEKAS MAJOR GIZELLA

TÉLI CSODA

A ragyogó, hófehér táj
egy délután s egy este tartott.
Boldog vagyok, hogy láthattam
e csodát, mint Isten adott.

Menyasszonynak öltöztek a fák,
csodálatos e bűbajos világ!
Hólepte minden, gyönyörű a táj,
itt-ott madár s gyermeknyom jár.

Az ember szíve megmozdul,
mint gyermek hajdan, rá gondol.
Emléket idéz a múltból,
szánkóval a gyermekkorról.

Ferenc bátyám s a csengős lovak
velünk hogy szaladtak...
Csak úgy vágta a havat,
megmaradt örökké e pillanat.

Most visszaidézik a hófehér fák
a régmúlt gyermekkorát,
a felnőttkort, mikor párommal
ropogtattuk a friss havat boldogan.

GANI ZSUZSANNA

TÉLI ÉJ

Tiszta, derűs volt az éj, világított a hó,
s Te ott álltál a csöndben, magányosan.
Prémgalléros juhbőr subába burkolóztál,
a tájat nézted, láttam világosan.

Fény lobbant a szemedben – tán foszforeszkált is –
szíved gerjedt, mint a tűz, lánggal égett.
Szinte beleláltam a fejedbe, mit gondolsz,
ajkad alig mozdult, némán igézett.

– Ó, tündöklő igazgyöngy, nálad mi volna szebb? –
S tekinteted hófedte földre révedt.
– Mily megkapóak vagytok, ó, csoda-csipkés fák! –
Ahogy ott álltál, a vén Hold felfénylett.

– Ó, ha én lennék Te, bársonyos hótakaró,
minden éjszaka megfűrödnék benned!
Ó, ha én lennék Te, óvnám békés álmodat,
ne kelljen terhed egyedül cipelned!

Alszik a tölgyfa,
most békésen szendereg,
gondolat pihen.

KARÁCSONY ISTVÁN

FARSANG

A karácsony lángocskái messziről integetnek,
köszönnek el.

A mesés függönyön át látható
a pásztorok éjszakájából itt felejtett
csillag remegő fénye.

Az ablakon át bólogatva kukucskáló cinke
halk szólama vigasztal:
jövőre újra jövünk!

Az elűző ünnep zimankóján
átcsap a vízkeresztkor feltörő nap,
s vígságba elegyített mámorral kiáltja: farsang van!

Figyelj a párdúc jelmezébe
vagy a télapó piros köntösébe öltöztetett figurákra,
melyek csak a képzelet
csillogó koszorúit cifrázzák
a fehércabátos hóesésben.

Az önfeláldozó pihék által
az álcázott arcra varázsolt öröm-könnycseppek
is jelzik: Farsang van!
Farsang, mely az egymásba révedő szerelmeseket is
sziszegve ébreszti!

Az idő hintájában ülve érezd,
hogy a télvégi szél arcodba fújja
az egyre hosszabbodó nappalok
lágyan borzongató ígérését.

Az erdőszél barkája kacér kacsintással esdi,
hogy rátaláljon a télvégi nap kósza sugara.

A nagybőjt melankóliájára még
fityiszt mutat egy cserregő madár,
de tollát rázva már érzi
a tolakodó tavasz kesernyész illatát.

Zajlik a tánc, az ének, a móka!

Másutt a kés acéléle szalad a pecsenyébe.
A nagyapa egyenesen vág derekas darabot
sercegő serclijére.

Foga bánja az öregnek, mert neki ezt enni
majszolva nem lehet.
Ám segít a nyeletnyi bor,
mely rövid ideig lakik szájában.

Piros orcája várva várja
unokája hamvas csókjait.
Közben tétova gondolatai – a tavaszi metszésről –
vibrálva keresik helyüket mámoros agyában.

Piroskásan remeg a világ,
pedig a hamvazó szerda hamu hintésével
lassan vége a télnek,
s új napok járnak majd errefelé!

HABOS LÁSZLÓ**KARÁCSONYKOR**

Karácsonykor még elhiszem
a betlehemi mesét,
hogy a jászolba fektetett
istengyermek és mennyei irgalom...
Ilyenkor szobámba téved
csillagfény, kalácsszillat s nevetés,
majd dobozba kerül a gipsz-jászol,
s mint rendíthetetlen katonák,
jönnek a kegyetlen holnapok,
elmaradnak az imák,
s szürkévé fakulnak a vasárnapok.

†JÁKI FERENC**A „PILLANAT”**

A művészet szülőanyja
a megtorpanat Pillanat.
Az örökkévalóság is
„csak” egy ilyen pillanat.

Az idő függőnye lebben,
és a lélek kirepül.
Légteren túl, éteren túl
Végtelenben elmerül.

KREISCHER KORNÉLIA**AZ ELSŐ HÓ**

Az első hó hull, szobámban ülök.
Javítatlan füzetek, megáll kezemben a toll.
Elhagynak a gondolatok, távolba révedek.
Kint sötétedve múlik az idő,
a hideg velőmig hatol.

Az első hó hull, csapkodja szél, veri eső,
sár lesz. November tizenhatodika van ma.
Egy hónapja mentél el. Gyorsan megjött a tél.
Szomorú hangulatú, mintha temetni akarna.

Az első hó hull, ablakomon a pára megül.
Víz serceg, izzik a rezsó. Borzongok, fázom.
Sok a munka még, javítatlan füzetek,
de most valami vidámabbra vágyom.
Vágyom, hogy szép emlékek öleljenek körül...

Adelmann Anna: Gazdátlanul**KÓSA MÁRTA****VILÁGOSSÁG**

Megébredünk
nem vagyunk már szívig fekete gyászban
valami
rémisztő tisztaság mégis megtapadt
a
reggeli
hőfödté feltámadásban

jeges hömpölygés
szétfagyott virághad
zúzmarás ágak
nyoma sincs tavaszos
friss
szívtipró lázadásnak

minden élesen látszik
tűhegyes dermedésben a világ örökös álmodást játszik
hízó táblák lassulnak
part menti jégvártyás összekapaszkodásig

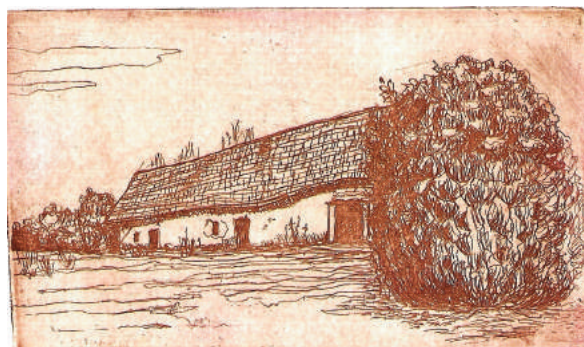
újra
koppan
recseg
ropog
fogságában a komp
fagyhalott hangok
sterilre csipkézett fényszikrás távoli dombok

füst terül lomhán esdeklőn a tájra
hideg
józan
magányát egykedvűn magyarázza
világos képzet

vörösen kél ködperemes reggelen
a
nap
bőrömre tiltott jeleket éget

magasba szálló sirálycsapat villan

karcos kedvem illan
olvad
magamhoz húzom régi
melegítő puha titkainkat.

KEREPESI IGOR

KOMÁROM

November volt, és az este
 Eső ízű, könnyű teste
 Takaróként hullt a tájra
 (úgy szállt halkan, tétovázva),
 Mint a rejtély, fehér köd.

Emelt fővel ballagdálva
 Indultunk az éjszakába,
 És a Hold, mi fönn világlott
 (üdvözölve éj-világot),
 Reánk szórta sugarát.

Mi, mint régen, akképp jártunk,
 Ábrándozó, szép világunk
 Ott bimbózott gond-fejünkben
 (és a sör már vérerünkben
 Kérhetetlen lüktetett).

És bár tudod, egyszer talán
 Sírba taszít nosztalgiám,
 Hagytad, szóljak, s ahogy szoktam,
 Én a Múltról áradoztam
 ...Míg te Jövön merengtél...

S hullt az eső. Hallgatózott,
 Figyelve az éj-világot,
 És hogy szomjan mégse haljunk,
 Kocsmajtóhoz hajlottunk
 (Mert ott víg a hangulat)...

Sok fiatal volt ott éppen
 (Lányok, fiúk, kéz a kézben),
 S engem magány ringatott el
 Szépen, lassan, s életemmel
 Nem tudtam, hogy merre menjek.

Hiányzott – Te jól tudod, ki –,
 S nem mondtam bár, észrevenni
 Nem volt nehéz, azt hiszem
 (S elkapott a félelem,
 Mi történ, ha betoppan).

Még egy korty – Tán meg nem árt már
 (Érezted, hogy kedvesed vár),
 Engem meg egy éji álom,
 Melyben újra megtalálom
 Szerelmem, ki elringat...

S mentünk ekképp haza lassan
 (Langy eső hullt lankadatlan),
 S mind, mi hajtott, gyötört minket,
 Hirtelen mind semmivé lett
 ...Mert az álom várt reánk...

LUDWIG GÉZA

TAVASZ REJTŐZ A TÉLBE

Tavaszbúvik a télben,
 akkor is, ha fagy,
 és csúszkálunk a jégen.

Tavaszeleg a télben,
 ha didergünk is
 a metsző, fagyos szélben.

Tavaszlappang a télben,
 ha jégvirág is
 virít ablak szemében.

Tavaszaszik a télben,
 ha hó borít be
 mindent kékesfehéren.

Tavaszejtőz a télben,
 ha hajlik az ág,
 s a hó súlyától reccsen.

Tavaszejlik a télben,
 és ott a nyár is
 forrongó jövő-képen.

Ősz is szorong a télben,
 a jég-kristályos,
 fagyos emlékezésben.

Örömhír is a Télben:
 jászolban gyermek
 az Úr ígéretével.

Minden van ott, a télben,
 akkor is, ha fagy,
 és csúszkálunk a jégen.

Adelmann Anna: Szegényes karácsony

LUKÁCS MÁRIA

LEGALÁBB GONDOLATBAN

Ha eljátszhatnánk egy délután
frissen felkelve az asztaltól
kezünket egymáson felejtve
figyelnénk szálló naplementét
ősz már a szem elidőz rajtunk
mindegy ahol vagyunk jólesik
gondolatom szárnyaló fecske
nincs aki ezért kinevetne

képzeletem ma tavaszt hozott
de közelebb jár felénk a tél
kicsit összehúzzuk magunkat
kinyúlt kardigánunk pont elég

MIHÁLY CSILLA

HÓESÉS

Fölhasadt szemmel áld az ég,
havat szítál a csendje,
mintha szívemre pár marék
csodát dobálna, csenne.

Hófehér pelyhe álmait
elénk hajolva hozza,
Istenünk kedve jár ma itt,
akárha szolga volna.

Nesztelen hull a csend-zene,
olyan örömbe pörget,
zokogni, sírni kellene,
s köszönni minden könnyet.

MÁTÉ MIKLÓS

KIKELET

Pitypalatty, pitypalatty,
éneklük széncinkék,
pitypalatty, pitypalatty,
az ég égszínké.
Báránfelfő rajta,
tárul minden pajta,
zöld rétre özönlük
birka, boci, gida.
Kihajtott a bundás barka,
a réten minden tarkabarka.
Ugrál, szökell, buk fencez,
vigan cigánykerekez
a bohókás kikelet.

MÓCZÁR CSABA

RÉKÁNAK

Ha itt vagy velem,
nem bírom ki, hogy
ne érintselek ott
és mindenütt.

Amikor a kibontott hajad
takarja csak
a karcsú,
szép ívű derekad,
amikor csak ha rád gondolok,
már attól vágyakozva izzok.
Ha belecsókolok nyakadba,
elveszek illatos
hajadba.

Megfürdök benne,
édesem,
és látom, ahogy
párductested
nyújtózik kéjesen.

Akarom
megfejtani
lábadköze titkát,
mint költő
a tiszta irkát,
tollammal
tölteni bele
fehér
szerelemtintát.

Hogy akarlak-e?
te csiszolatlan gyémánt?
te drágakő?
nem kérdés ez,
te
drága nő!

AKARLAK!

Adelmann Anna: Lehajló yucca-ág

NAGY-RAKITA MELINDA

IDŐ

Fut
 Rohan
 Lassan elhagy
 Kacagva üldözi perceim
 S én futok
 Hol előtte hol utána
 Percegve jelzik lépteit
 Órák ezrei
 A karomon az ezüst –
 Templomtornyán a torony –
 A szekrényben az arany –
 Digitális és analóg
 Órák
 Körtánca
 Suhan
 Körbe-
 Körbe
 Olykor késve
 Máskor túl gyorsan
 De őt nem zavarja
 Megy a maga útján
 Ballagunk vagy futunk vele
 Ő akkor sem lankad
 Atomórák
 Precíz perceit neveti
 Lépteit
 Nem igazítja senkihez
 Fut rohan lassan elhagy
 Kacagva üldözi perceim
 S én futok
 Előle
 Az Idő meg csak halad

PÁLFI NÁNDOR

OKTÓBER

Múltkor a halkuló külváros
 Egy félreeső padján ülve
 Megkérdeztem, hogy
 Szeretsz-e még úgy, mint régen,
 S te azt felelted, hogy nem tudod.
 Szavaid egyre csak visszhangzottak
 A kettőnk közé préselődő téridőben.
 Elmosott formákat rajzolt
 Köréd a szürkület gyengülő fénye,
 S hűvös szél fűjt át
 Feléd nyújtott ujjaim között.
 Végtelenbe hulló pillanatok
 Feszengtek a tekintetemben,
 Miközben az októberi eső
 Lassan a múltba mosta
 Arcod lágy éleit.

PÁLNÉ ONÓDI JUDIT

TÉL

Odakint kopasz ágakat
 csupál a szél.
 Éles süvítése azt visítja,
 mindjárt itt a tél.
 Fogd meg kezem,
 húzódjunk a kandalló elé,
 hallgassuk a tűz ropogását,
 a szél hadd sivítson belé.
 Nyöszörög a tuskó a lángok
 között,
 míg vidám táncot jár
 egy karcsú füstcsík
 a múltó tuskó fölött.

PETRIK ISTVÁN

EGY ÉTELOSZTÁS MARGÓJÁRA

az asszonyka helyes
 a férfi sebhelyes
 sorban álldogálnak
 a koszt most ingyenes
 a tea még meleg
 a sor lassan halad
 te is nézz oda
 még láthatod magad
 a másik oldalon
 sok közöny-kabát
 megundorodva
 menti önmagát
 hideg szél söpri
 a szemetes teret
 eldobott papírok
 és lelkiismeret ...

Adelmann Anna: Kinek térkép e táj

PÉTER ÉVA ERIKA

[MINT SÍKOKRA EGYENGETETT]

mint síkokra egyengetett pára
mi könnyebb önmaga nehezénél
ködlesz fel a viszontlátásra

ki-kicsúszol lélekföltő tenyeremből
miközben a hallgatások
tisztá vedrét
szemem kútjából felhúzó
felzavarsz lennék

valami múlna valami múlhatatlan
és szomjas-szomjasabbra sikerül
álmok országútján felporzik a nap
maradunk egytelenül

SCHMIDT GYÖNGYI

BEÁGYAZTALAK MAGAMBA

Ugye szeretnél kilépni belőlem,
unod ezt a régi lakást,
de járatlan útra léptél,
amikor gyanútlanul hozzám betértél.

Innen nincs kiút, visszakozás,
minden idegszállammal rád kötődtem,
beágyaztalak magamba mindörökre,
mint Pompejit a forró láva...

SELÉNDY BALÁZS

TE ADOD

Te adod nekem a kerek székű nyomorék* világát,
az Őrt, mely önmagát magába hajtja, fraktálokat,
szingularitást,
az erőteljes newtoni törvényt lefejezve,

ahol a szerelem melege meghal
LeChatelier-vel, tovább semmi sem tapintható, marad

csupán a hullám és a quantum,

cserébe azért a szájért, amelyet szerettem,
mely visszahúzódik most a jeges éjszakába,

és az édes-szomorú mosoly utóképe
elszóródik a csillagok között.

(*Stephen Hawking)

SZABÓ AIDA (JAMPA DROLMA)

Mottó:

„Minél inkább lélek valaki, annál inkább virág.”
(Hamvas Béla: A virágszedés lélektana)

Hol kint, hol benn,
hol itt, hol fenn,
túl időn, téren
te meg én lobogás,
anyagtalan zsiromlás,
határtalan lebegés,
Léthebe ki-belépés.
Bájjol, bódít a vágy,
fűszeres méz,
sziromszépség,
Fehér Anemona, bársonyleány.
Anima, szűz lélekvirág,
dús fátyol rejt lélekillatot:
Rút varázs, pergő parázs,
temetőfuvallat csengő kacagás.
Irigység, bosszú, mérge,
arc hamvasán féreg.
Falaznak mord havak,
hömpölygő mázszavak –
csak rigócserepenés.
Hajnal fényporán gyöngyremény:
lélekleány kopogtat,
s tölti, tölti korsómat.

Adelmann Anna: Bejárat

SZABÓ IMRE

CSEND, SZERETET, BÉKE

A csend beszél, és varázsol képeket,
 A csend beszél, és mesél szépeket,
 A csend beszél, és láttat kéklő eget,
 A csend beszél, és ad szeretetet.
 Az igaz szeretet mindig befogadó,
 Az igaz szeretet örömöket adó,
 Az igaz szeretet szívesen épít,
 Az igaz szeretet mindenkivel békít.
 Szeresd hát a csendet, és figyelj nagyon rá.
 Mindent adhat neked, s tehet boldoggá.
 A hű szeretet is ott éljen szívedben,
 Az Istennel, emberrel békességed legyen.

SZIGETI ESZTER

MENNYEI BULI

Mikor a Hóvirág kikandikál, a Nap ragyog,
 szívárványon csúszdáznak az angyalok.
 Ezer színben pompázik a Föld, az ég,
 bárányfelhő-festésből sosem elég!

És nyáron óriásit pancsolnak a kis Dunán,
 almás palacsintát fálnak délután.
 Este, mikor felkelnek a csillagok,
 meghallják a vérpezsdítő dallamot.

Elindul a zene, kezdődik a nagy buli,
 tollpihe röppen, mennyei a dili!
 Angyal riszál mindenhol, ha megszólal a rock and roll.
 Ropjuk velük hát! Az angyalát!

Ha beköszönt az ősz, a nagyvilág vacog,
 hajnalban az ablakunkon fagy kocog.
 Az angyalkák is repülnek az ég felé,
 Szárnyuk olyan ragyogóan hófehér.

És aztán télen, mikor eljönnek az ünnepek,
 bejglibe diót és mákot töltenek.
 Nappalinkban a fenyőfa díszben áll,
 Karácsonyi angyaloknál áll a bál!

A Mennyország ünnepel, minden csillag csilingel.
 A Karácsony angyali, nem tudok aludni!
 A Karácsony angyali,
 a Mennyországot hallani.
 Ropjuk velük hát, az angyalát!

Adelmann Anna: Katáng

SZÖLLŐSI BERNADETT

MIKULÁS

Nyolcan húzzák teli szánját,
 sok a csomag, el sem fér,
 hó borítja nagy szakállát,
 és az orrát is megcsípte a dér.

Hópelyhek szikrázva kísérik útját,
 míg tetőről tetőre halad,
 reméljük, nem veszi el egyensúlyát,
 amíg a kéményben matat.

Kicsi csizmád teleteszi minden földi jóval:
 mandarinnal, cukorral és mogyoróval.
 A tejet, amit kitettél, lassan elfogyasztja,
 a kekszet nyolc szarvasa közt szépen elosztja.

De siet is tovább, hosszú ez az este,
 ajándékot kell vinnie minden gyermeknek.
 S ha jó leszél megint – biza, nem kell a pirulás!
 Jövőre megint eljön hozzád a Mikulás.

TARNÓCZINÉ BARABÁS IRÉN

ÖTVENHAT

Felizzik a táj,
 felette szélesre tárva
 az égbolt,
 görbül a horizont
 az olvadásban,
 arcomat égeti
 késő őszi nap heve,
 s eszembe jut,
 hogy milyen rég volt.
 Tényleg rég volt?
 Budapest, vonuló tankok,
 katonák, civilek,
 áldozatok,
 és amit egy ország
 soha nem feled,
 sok százezer hallgató
 emlékezet.

†TEMESI ÉVA

MENEKÜLÉS

Menekültje vagyok
ennek a világnak.
Elbújok a fénytől,
ölelnek az árnyak.
Valamitől futok,
jaj, utol ne érjen,
hogy ki az, vagy mi az,
én már nem emlékszem.
Elbújtam e létben,
otthonban, családban,
egyszerű közép-szer
óvó takarásban.
Nem tűnök ki soha,
elveszek egészen
ebben a nyugalmas
meleg szürkeségben.

Ami benn megszólal,
elhallgatom mélyen,
mindörökre titok!
Elrejttem... Vagy mégsem?

TORMÁSSY ERZSÉBET

KÖNNYEK

Jó lenne minden nap
kacagni, nevetni,
bár tudnánk a sírást
örökre feledni!

Szigorú a törvény:
zokogva születünk,
és búcsúkönnny öntöz,
ha végleg elmegyünk.

Adelmann Anna: Szulák

TÓTH MÁRIA

FIATAL VAGYOK

A remegő könnyek csillogó görbáját leírták az égről,
Atlas és Pluto örök tánca izgat,
A roskadó lejtők, szájam széle jajgat,
Csillámló temető, repülj, emberöltő,
Fiatal vagyok.

Ringó napkorong égi éjre dobott,
Riasztó maszlag a romantika,
Kezek árnya, ujjal mutatott
Isten,
És intó ujjá nem ér el lelkemig,
Kőérintése, mi bánt.
De szemünk riadt sugára,
Mint tavasz-arkangyal,
Dupla égig merül,
S felderül ujjunk,
Mert az isteni.

VALENTIN ISTVÁN

KARÁCSONYI MAGÁNYBAN

Úgy teszek, mintha gyarapodnék,
Holott mindent elvesztettem.
Békét loptam magamnak,
Múltam nem ér tetten,
Elbújtak a fájdalmak.

Gyertya leheli kimérten
A hagyomány nyugalmát.
Tűlevelek mutogatják
Hétköznapi arcukat
A hazug díszek tükrében.

Szeretnek, de elhagynak,
Csodálnak, de távolról,
Támogatnak, ha fűjod
Átkozott nótájukat –
Mindenki röhög rajtad,

Gyöngé Kisded-istenem.

HABOS LÁSZLÓ

Zúzmarás hajnal
jégvirágot növeszt
rácsos ablakon.

Karácsony csendje
rátalál elveszettre,
s gyertya lobban.

VARGA ZOLTÁN

OLTALOM

Oltalom.
Fehér percben
sötét óra.

Otthonom:
Elvesztettem(?)
doktor szóra.

Irgalmazz!
Sötét villám
terve ellen.

Otthonom!
Büszke hibám:
megszülettem.

Oltalmazz!
Földi létre,
magas Uram!

Otthonom?
vezesd végre
Haza utam!

VINCZE JUTKA

ÖNPUSZTÍTÁS

Hittel, körömmel, küzdelemmel
Markol, a semmibe kapaszkodik
Számptalan elesett ember,
Az élethez még is ragaszkodik.
Konok, makacs ez az ösztön, közös örökünk,
S mi védtelenekben hagyjuk elaltatni orvul.
Átkozott legyen bűnös közönyünk,
Mitől sok jövő maga ellen fordul.
Végül a sírjuknál döbbsenten állhatunk.
Mi is pusztulunk velük,
Pedig Ők pusztulnak általunk.

Adelmann Anna: Dombos vidék

WEGENAST RÓBERT

MINT HOLTAK KÖZÜL SZÁMÚZÓTT ELEVEN

Mint holtak közül száműzött eleven,
Szelíd, emberi békére vágyom.
Vergődő, beteg bolygómat keresem,
Sebesült szememmel nem találom.

Az ólmos égből izzó eső pereg,
Parázslík, mint egy sokszínű álom.
Csillaghajóm roncsa felettem lebeg,
Tükrében vakult napunkat látom.

Lent az áramló, lomha lángfolyóban
Enyhítő értelem fényes lángja lobban,
Oszlik bennem a rémült félelem.

Örvénylő reménnyel, társtalan pörögve
Elmerülni vágyom, le a könnyű ködbe.
Magához vonz a hűvös végtelen.

†MÁJER JÓZSEF

AZ IDŐ ÉS ÉN

Futó idő
a végtelen felé rohan,
nem állhatom útját,
magamra hagy öregem, magányosan.

Viszi ifjúságom.
Vajon kell neki? Mihez kezd vele?
Méltatlan büszkeségre.
Kinevetnék, ha velem dicsekedne.

Kiáltok utána:
hozza vissza, érte nem mehetek,
cseréljük másra,
vigye az öregséget, odaadom bárkinek.

Ám gyorsabban fut,
mint a szél, ami hangom röpíti,
nem néz vissza,
biztos benne, csak a múlt követi.

SZABÓ AIDA (Jampa drolma)

Csöpp fehér virág
újhold udvarában ring –
jádefény éden

Fehér szirmokon
telihold hús nyugalma –
üvegkék keret

SZATMÁRI KRISTÓF**TÁVLATOK**

Sorsom a sorstalanság,
S nem találom az utam.
Hiba, hogy a világ ilyen tág,
Elveszítem magam.

Bármerre nézek, csak távlatok.
Átjár mindent a huzat,
S a végtelenből nem látok
Egy tűfoknyi kiutat.

SZIGETVÁRI ZSÓFIA PETRA**MINDIG**

Amikor összetör az üvegcsend,
megszűnik, felbomlik a rend,
kezeden végigfolyik a vér,
vékony, aprócska, vörös ér,
jéghideg, mint a fém, mégis éget,
füledben dobol, lüktet az élet.

Feszül az ideg, reszket a csont,
szemedben a világ csak egy pont.
Tudtad, egyszer minden véget ér,
arcod hófehér, mint őszi dér.
Koporsó alján hamu és por,
ez vagy te, látod, győzött a kor.

A csend jéghideg és hófehér,
A jövő, jelen s múlt összeér.

LADA LEVENTE**A HÁROM KARÁCSONYI CSODA**

A Viola utcában élt egy öreg néni, akit Mártának hívtak, de senki nem tudta a nevét azon a környéken, ahol lakott, mert mindenki kerülte őt. Soha nem beszélt senkivel, mogorva és zsémbes öregasszonynak hitték a szomszédjai. Pedig Márta néni nem volt sem mogorva, sem zsémbes, hanem csak egy nagyon magányos öreg néni. Két fia is volt, de mindketten nagyon messze laktak tőle. Az idősebbik az ország másik végében élt, és két hónapja született meg a második gyermeke, egy göndör, szőke hajú, kék szemű kislány, a nagyobbik gyermek pedig egy barna hajú tizenegy éves kisfiú volt. A másik fia pedig Londonban élt feleségével, ahol üzletvezető volt. Ritkán tudott hazajönni, mert rengeteget dolgozott.

Márta néni nagyon szerette volna, ha a család együtt tölti a karácsonyt. Azonban december elején mind a két fia azt mondta neki telefonon, hogy nem tudják meglátogatni őt karácsonykor a munkájuk és a család miatt, pedig nyolc hónapja találkozott velük utoljára, és a kisebbik unokáját még nem is látta.

A néni magányában egész nap az utcákon sétálgatott, látta, ahogy mindenki készülődik az ünnepre, látta a karácsonyi fényeket, a feldíszített fenyőfákat, az ajándékvásárló embereket, de ő nem akart készülődni, mert tudta, hogy egyedül fogja tölteni az ünnepeket is.

Pár nappal szenteste előtt hóba borult a város, hófehérek voltak az utcák, a gyerekek szánkóztak, hógolyóztak, néha még a felnőttek is nevetve csatlakoztak hozzájuk. De Márta néninek nem volt kedve nevetgélgni. Két nappal karácsony előtt este hazafelé tartott, amikor egy furcsa vékony kis hangra lett figyelmes. Körülnézett, és a nagy fehérségben, az út szélén a hóban észrevett két apró zöld világító pontocskát. Közelebb ment, és meglátta, hogy a két zöld pontocskához egy rózsaszín is tartozik: a hóból lassan egy fehér kiscica mászott elő.

Márta néni felkapta és hazavitte. Otthon megetette, megittatta, egy párnára rakta, és betakargatta. Másnap elvitte állatorvoshoz, ahol kiderült, hogy semmi baja nincs a cicának, csak egy picit fázott, mert sokáig volt kint az utcán a hóban.

Márta néni nagyon boldog volt, hogy többé már nem magányos, van, aki hazavárja, a cica igazi kis karácsonyi csoda volt az életében. Elővette a kosarából a pamutgombolyagokat, hogy játszhasson a cicával, közben könnyes szemmel végigsimította a fiainak és az unokáinak kötött sálakat, sapkákat, pulcsikat, a legkisebbnek még egy köntöst is készített.

Újra boldogan várta az ünnepet. Amikor a cica elaludt, feldíszítette a házat és a szobában a karácsonyfát. Készített a cicának egy alvóskosarat, játékokat és egy kaparófát, majd a fa alá rakta az ajándékokat.

Másnap eljött a szenteste. Délután egyszer csak csöngettek: a kapuban ott állt Márta néni egész családja, a fiai, a feleségek és az unokái: Márta néni számára a második karácsonyi csoda érkezett el.

Amikor bementek a házba, a kisfiú hirtelen felkiáltott: Nagymama, egy nagy hógolyó van az ágyadon! Márta néni így válaszolt: Jó, hogy ezt mondd, hisz még úgyszincs neve, hívjuk Hógolyónak a karácsonyi cicát!

Már az is nagy öröm volt, hogy meglátogatta Márta néni a család karácsonykor, de ennél nagyobb meglepetést is tartogattak számára: a következő évben mindkét fia a városba költözik a családjukkal, így majd gyakran átjárnak hozzá és Hógolyóhoz. Ez volt a harmadik, az igazi karácsonyi csoda Márta néninek!

A szerző 11 éves

Gárdonyi Géza Általános Iskola és Gimnázium, Erd

**SZÁRNYALÓ SÓLYMOK HAIKUCSOPORT
RENGÁI (LÁNCVERSEI), HAIKUI**

A japán középkorban kialakult egy új lírai műfaj a: **renga**, a **láncvers**. Az első három sort (5,7,5), a **hokkut** az egyik költő írta, a másik két sort (7,7), az **agekut** pedig egy másik. A két rész között tartalmi kapcsolatnak kellett lennie. Korlátlan hosszú verzláncot lehet alkotni. Renga-versenyeket is rendeztek. A 16. század végére a renga első három sora önálló lett. Eredetileg humoros költemény volt, de a haiku műfajának megteremtésével a humor kiszorult belőle.

Téma: Hamvas Béla: Az éberség (részlet a Scientia Sacra c. esszékötetből)

Barna Júlia:

a fátyol mögött
rezeg minden egészben
és részletekben

felfoghatatlan
résznek az egész mégis
magában hordja

varázslatba zárt
világ nem lát a magas
korlátokon át

éberség útja
tudáson és nemtudáson
kívül kanyarog

fekete bársony
éjed mögött valahol
ég az összes fény

a létezés fénye
háta mögött világít
sötétségben élsz

az egészet is
megláthatod magadban
ha lámpa gyúl bent

Habos László:

**ÉBERSÉG
haiku-füzér**

lassú hajnalon
fényes kakas ébreszt
tágítva percet

nyiss szemet múltra
s láss örök láthatatlant
elmélyült csendben

éberséged fénye
láncaidtól szabadít
s híd áll előtted

süllyedő világ
sötét álmát nem űzi
tudásnak fénye

éberség nyitja
véda nehéz kapuját
s atman fénybe lép

Kreischer Nelly:

ÖRÖKLÉTÜNK

Létünk értelme
meglátni, megérteni,
jót cselekedni,
végül világosodva,
reprodukálni magunk.

Ha így éljük le
a reánk szabott időt,
örömmel teli
létünk fényúton halad,
isteni lénné lenni,

alkotó részé
bomló rend káoszában,
csöpp energia
a galaxis-mozgásban,
univerzum-fogságban.

Szabó Aida (Jampa drolma):

Suhanó álmok
ringatnak földi léten –
vaksi éberség

Őskor szelleme
töri a horizontot,
látványa ébreszt

Túlnani valót
ezerarcú fátyol fed –
érzéki világ

Csalfa képekből
felébredt Szókratész szólt:
– kakast ne feledd!

Bolyongó lelkek
végtelen körforgásban –
jaj, elvesztett fény

GUBASÓCZI ÁGNES

NÉGY ÉVSZAK

Testvérként élnek és váltakoznak, de mindegyiknek megvan a maga varázsa, szépsége.

Ám a varázslathoz a tündérek is hozzájárulnak. Varázspálcájuk suhintásával tarka mezőt vagy száraz avart varázsoltak nekünk, földi halandóknak, hogy csodálhassuk mi is a természet szépségeit, mert látnivaló akad bőven, ha kinyitjuk a szemünket.

Történt egyszer, hogy pajkos tündéreink már elunták a tél csendjét, ezért kimerészkedtek a hideg, de már ébredező rétre. Áttetsző, csillogó ruhájuk a földet simogatta, fejükön levendulából font koszorú volt, selymes hajukat a kósza tavaszi szél repítette, fújta a kék ég felé. Könnyedén lebegtek, táncoltak, s lábuk nyomában életre kelt minden, amerre csak végigsuhantak. Óvták a fakadó rügyeket, a sarjadó új életeket. Álmukból ébresztették a madarakat, az alvó őzeket, a vadvirágokat és az emberek szívét...

De legjobban az Emberekkel szerettek játszani, bolondozni, és mulatni rajtuk. Amerre jártak, vidámságot hagytak maguk mögött és jókedvet. A Tavasz tündéreinek teremtés volt a dolguk, naponta arra törekedtek, hogy szeretettel éljék napjaikat, és segítsék a Nyár tündéreinek munkáját.

A Nyár-tündérek mosolyukkal érlelték a gyümölcsöket a fákon, vigyázták a sárguló búzamezőket, a már megszületett kis vadakat az erdők mélyén. Segítették a szorgos emberek munkáját a kertekben, szántóföldeken érlelték a jövő évi termést. A tomboló nyári viharok ellen saját hajukkal takarták be, és így óvták a dolgos kezű emberek munkáját, mert ha a nyári termés kárba vész, odatesz a jövő év.

Várták Ősz anyó eljövetelét, aki nem is váratott sokáig magára...

Megérkezett esővel, hideg széllel, de a színek csodás kavalkádjával és fenséges tartásával.

Hatalmas aranybarna, bordó, sárga és piros palástját végigterítette az álmosan ásitó tájon. Majd magasabbra is felsétált, dombok tetejére, onnét hullatta a fák tarka leveleit. Vagy ha kedve tartotta, emelte magasba, kavarta, zizegett, és kacagva tovafojtta. Ám egyszer csak megborzongott, mert magán érezte a téli szél hűvös leheletét. Tudta, hamarosan búcsúzni kell, mert közeleg a Tél.

Az új uralkodó zord, és nem beszél, csak sziszeg élesen. Szemének haragos villanásával mindent hatalmába kerít. Ember s állat megre meg, és szívében is összerándul. Valami rosszat, fenyegetőt, halálosat éreznek.

Hát, íme, eljött, itt van!

Mogorván, zordan, gögösen érkezett, ám hiába teríti fehér leplét füre, fára, hegycsúcsokra, alvó erdőre, nem örül jötte nek senki, bár a természet látszólag békésen alszik a fehér, puha hólepel alatt...

Tél királytól fél a világ, a tündérek is messze elkerülik. Nem játszanak pajkos fogócskát a fehér havon. Néha azért kimerészkednek az emberek közé, de zajtalan surrannak, nehogy magukra haragítsák a fenséges urat.

Amúgy, ha nem lenne ily kegyetlen, csodálatos látványt nyújtana csillogó fehér szakála, amely mindent betakar. Csillámló jégcsapok lógnak a bokrokról, a hó puha paplanján az erdő lakóinak apró lábnyomai látszanak. A szürke égbolt néha világossá változik, átragyog a nap sugara, és gyengéden melenget szívet-lelket. Tél király még időzik kicsit, bár ő is tudja, az ideje lassan lejár, helyét át kell adnia az éledő Tavasznak.

Visszatér kristálypalotájába, az örök hó birodalmába, hol trónjára visszaül fagyos szívével s szemében könnyekkel – a Tél király.

KÁRÁSZ TAMÁS

USA-SEGÉLYCSOMAGOK

A bevonuló szovjet csapatok a polgáriskolában egészségügyi központot hoztak létre egy németül beszélő orvosnő vezetésével és a helyi lakosok toborzásával.

Beteg, sebesült szovjet katonákat ápoltak elszállításukig. A halottakat is ide hozták felboncolni. Az eltávolított lövedékről, a halált okozó fegyver gyártmányáról, kaliberéről pontos jegyzőkönyvet vezettek.

Nem volt könnyű halottakat boncolni! A látszólag alvó ember koponyáját fűrészelni, a benne lévő töltényt vagy repeszszilánkot óvatosan eltávolítani! Aki még nem látott élettelen testet, a halott ember puszta látványától is elborzad. Az arcát az élő ember ábrázatától napokig nem képes különválasztani. Hihetetlen számukra a kisimult arcú, szőke hajtincsű, látszólag alvó ember, aki már nem él, és szerettei soha nem fogják látni.

Az egyik szoba padlóján mozdulatlan, csonka, véres katonák hevertek, középen keskeny közlekedési út vezetett a boncterembe.

Az aknarobbanásokat követő néhány perces áramszünet alatt a földre lapuló élők és holtak egymás mellett hevertek a sötétben percekig.

Az ostrom továbbvonulásával megüresedett az iskola, és megkezdődött a szétszórt bútorok, padok összegyűjtése. Lassan a községben is elindult az élet. A szükség és élni akarás egy emberré kovácsolta a lakosságot. A felnőttek dolgozni, a gyerekek pedig újra iskolába kezdtek járni. Tanítás után pedig játszottak, mint régen. Labdázta, futballozta házi készítésű rongylabdával.

Az édesanyák durván szőtt, bordázott külsejű harisnyák szárába apróra vágott kukoricacsuhét tömtek, majd spárgával ügyesen elkötötték.

Évek múltával is beszédtema volt családjukban az ostrom alatti élelmezésünk. Senki nem emlékezett arra, hogy mit ettünk hónapokig. Kis falunkban élelem még a legszükségesebb időkben is beszerezhető volt.

A divat iránti érdeklődés kissé alábbhagyott. Ruha mindenkinél akadt a családi ruhatárban. Több testvér esetén a kisebbik örökölte bátyja, nővére ruháját egy folttal kijavítva, ha állapota úgy kívánta. A kiskabát (zakó) méreténél már nagyobb volt a tolerancia. Előfordult, hogy felnőttméretben jártak a gyerekek is.

A lányok sok esetben kényelmes és szép, halvány rózsaszín, igazi selyemből készült szoknyát kezdtek hordani. Ez a viselet minden igényt kielégített volna még békeidőben is.

De honnan volt selyem a szoknyákhoz?

A Dunán való átkelés előtt ejtőernyős csoportokat dobta előőrsként a jobb partra. Az ötvennégy négyzetméteres elhagyott ejtőernyőből a találékony varrónők kis és nagy szoknyák tucatjait szabták ki.

Varga tanító (és felesége) által működtetett cukorgyári alsó tagozatos iskolában az Amerikából érkezett csomagok tartalmát gondosan szétosztotta a tanulók között.

Az USA feliratú dobozok tőrtike labdát, kekszet, fogkefét, fogkrémet és még sok csecsebecsét tartalmaztak. Tőrtikének hívtuk a strapabíró, tömör, kemény szivacs labdát. Mérete megegyezett a teniszlabdáéval, de nem pattant akkorát, és nehezebb is volt nála. Mindenkinek jutott valami.

Kinek fogkrém, kinek labda, másnak fogkefe. Az ajándéktárgyak korlátozott száma miatt fogkefét és fogkrémet együtt senki sem kapott.

Másnap tanítónk érdeklődött sajátos szóhasználatával az ajándékok otthoni fogadtatásáról. „Mi volt a szolás otthon, gyerekek?” „Örültek a labdának szüleim”. „Az én szüleim is örültek a fogkefének” – így a másik. „A fogkrémet nem tudtam megmutatni, mert kiszopogattam hazáig. Pont olyan íze volt, mint az erős cukorkának” – vallotta be kissé szégyenkezve a harmadik tanuló.

Az alsó tagozatos tanulók képzése, nevelése a cukorgyári iskolában folyt a legmagasabb színvonalon. Ide a cukorgyártelepi és a közeli újtelep tanulói jártak. A cukorgyár lényegében minden fenntartási költségét fedezte az iskolának. Még a központi iskola közelében lakó, köztisztviselőként álló Ercsényi doktor is – kiről az egészségügyi intézmény kapta a nevét – ide szállíttatta minden nap Gábor nevű fiát.

Az akkori szabály a 363-as hegyű mártogatós tollat engedélyezte a tanulóknak iskolai használatra. Tintát az iskolapad asztallapjába sülyesztett üveg tintatartóból mártogattuk.

Hatodikos koromban egyik osztálytársam golyóstollat kapott szüleitől. Csodáltuk valamennyien, és persze irigykedtünk is rá.

Évek múlásával a háborús emlékek elhalványodtak, és borzalmai is lassan feledésbe mentek. Csak a lelkünk legmélyén és álmunkban tértek vissza néhanapján.

KOVÁCS F. ISTVÁN

LIDI

A tűzifa aprításához használatos emberderék vastagságú öreg tuskót sokesztendei fagy és forró napsütés edzette szürkére. Tiszteletet parancsolóan állt a házzal szemben emelkedő dombocska tetején, mintha tőle függött volna itt minden. Ez a kis halom adott helyet a „favágítónak” – ahogy erre felé nevezték –, mellette felaprított csilit púposodott, arrébb meg deszkából, megmunkálatlan szálfából és gerendákból ácsolt ólak roskadoztak közvetlenül a hatalmas eperfa kiterjesztett ágai alatt. Mindjárt a fa mellett malacok laktak, néhány fejlettebb süldő és egy öreg emse társaságában, Eszter pedig a rozoga kerítésre támaszkodva figyelte, amint visítózva veszekednek az imént teleöntött moslékos vályú körül.

A lány tizenöt-tizenhat éves lehetett. Égővörös, kuszán göndörödő haját fejkendő alá szorította, arcának tejfehér bőrét télen is szeplők garmadája pettyezte, keskeny horgas orra tövében savószínű szemek néztek a világba. Két elülső metszőfogát akkor sem tudta elrejteni, ha éppen nem mosolygott, ami pedig ritkán esett meg vele, mert amúgy vidám természetű, egyszerű – mindenek fölött – segítőkész lélek volt.

Igaz ugyan, hogy a családban nem volt nehéz szorgalmasnak lenni, mert a legszegényebbeknél éppen csak valamivel éltek jobban, s aki a saját pár hold földjükön nem fért munkához, az mind máshoz, a tehetősebb falubéliekhez járt napszámba. Az öt fiútestvér mellett Eszter volt a legkisebb, s néki inkább idehaza a ház körül akadtak teendői, melyeket anyja hagyott rá, amikor másfél évvel ezelőtt elvitte a tüdőbaj. Bár életük akkor sem vett új irányt, azért a családfőnek és a fiúknak hozzá kellett idomulniuk a kevésbé „komfortos” ellátáshoz, s ezt úgy vették tudomásul, mint az időjárás megváltoztathatatlan szeszélyeit.

Vida Sándor kevés beszédű ember volt, gyermekeit sem hosszú körmondatokkal nevelte, hanem útmutató magatartásával. Az érzelmek kimutatása amúgy sem volt szokás közöttük, mindenki élte a saját életét, szó csak a legszükségesebb esett, amióta pedig anyjuk elment, még nagyobb lett a csend.

Ez a hallgatás láthatóan meg is felelt mindnyájuknak – kivéve Esztert.

Az ő lelke nem tudott csendben maradni! Beszélgetett hát a malacokkal, a tyúkokkal, az örökké hangoskodó kacskákkal vagy éppen Bátorral, a lompos kis házörzővel, akinek persze csak a neve volt bátor... Sok barátja volt hát, de leginkább a libákat szerette. Nekik néha még énekelgetett is, amikor kihajtotta a tucatnyi totyogó nagy madarat a kert végében kezdődő rétre.

Miközben itt az ól mellett a disznókat nézte, szokatlanul elcsendesedve most is a libáira gondolt. A gúnár haragos sziszegésére, tollaik makulátlan puha fehérségére, szárnyaik halványszürkéségére és az esti halk dödörészésre, amikor alvóhelyükön elfészkelődtek.

A csapatot még anyja nevelte föl, és amikor meghalt, az ő gondozásuk is Eszterre maradt, aki mindegyiküket

személyes barátjaként szerette. A családnak azonban ennie kellett, és a kislány minden alkalommal napokig sírdogált, amikor apja, hóna alá fogva a következő áldozatot, elindult a favágító felé.

Mostanra nagy nehezen megtanulta már, hogyan kell a többi baromfit – csirkéket, kacsákat – levágni, kopasztani, kibelezni, megsütni, megfőzni, hisz tudta, apja és a fiúk keményen dolgoznak, s ahhoz erő kell! Üres hassal nem húzhatják a kaszát, nem cipelhetik a súlyos zsákokat egész napon át. De a libákat – nem tudni, miért – olyan különlegesnek érezte, mintha valamiféle meséből léptek volna elő. Ám amíg a mesék világában sok-sok lény birtokolhatta a halhatatlanok kiváltságát, itt a valóságban a sors másként írta a történeteket. Hiába kérlelte apját sírva minden egyes kivégzés előtt, és hiába volt Vida Sándor igazából könyörületes ember, Eszter hattyúnyakú madarai egyre csak fogytak, fogytak.

Végül már csupán egyetlenegy maradt közülük, aki a többinél is jobban kötődött Eszti szívéhez, mégpedig a Lidi. Talán a többinél valamelyest kisebb termete vagy szokatlan kezessége miatt került mindeddig el a nyaktól, de alighanem főképp azért, mert a kislány apja megéreztte, hogy ez a madár tényleg mindegyiknél fontosabb Eszternek. Gyakran látta őket együtt az udvar szegletében, amint Lidi Eszti mellé kuporodva, annak kötényéből csipegeti a magot, amíg kis gazdája halkán beszél hozzá, s fejét simogatja. Sokszor tipegett mögötte hátul a kertben is, mialatt a gyomot irtotta, vagy éppen a lepotyogott gyümölcsöt szedegette.

A fiúk eleinte csúfolták a különös barátság miatt, de Eszti nem bánta, s később apjuk is leintette őket, így Lidi lassanként családtaggá vált. Annál is inkább, mert különös nevét anyai nagynénjükről kapta, aki ugyancsak korán elment abba a másik világba, ahová anyjuk is követte. Eszter – bár picinyke volt még akkor – jól emlékezett szelíd mosolyára, simogatásaira, csudákkal teli meséire és a nagy piros almákra, melyeket tőle kapott.

Lidi néne almái elfogytak rég, de a mesék nyomot hagytak lelkében, így aztán nem lepődött meg senki a keresztelőn. Amúgy is akadtak fontosabb dolgok a faluban meg a világban, amiken meglepődhetek, így Esztinek és kedvenc madarának barátsága zavartalanul folydogált.

Sőt! Egy meghitt délutánon, amikor édesapjának segítve édesanyja sírjánál szorgoskodott, elérkezettnek látta az időt, hogy Lidi számára végleges kegyelmet kérjen! Tudta, apja kemény ember, és amit tesz, okkal teszi. Mégis összeszedve bátorságát, remegő hangon kimondta kérését.

Sándor először kissé furcsán nézett lányára a sírhalom fölé, aztán meglátta szemében a könnyeket, és szó nélkül lehajtottá fejét. Később, amikor a kapát, gereblyét vállára véve hazafelé indult, olyat tett, amit már nagyon rég. Megfogta kislánya kezét.

Majd pár lépés után – anélkül, hogy ránézett volna – halkan megszólalt:

– Nem kell féltened a madaradat. Nincs már úgysem, aki új költésre ülhessen. Vigyázz csak rá gondosan, tudom, meghálálja...

MAGYARÁDI ÁGNES

A KÖNYVTÁROS

(folytatás)

Hanna másról beszélt ott a kávézóban, csak a felszínt súrolta, ne legyen felkavaró az utolsó, bizonyosan a legutolsó találkozás. Nincs helye a vádnak, ami lehetett volna, nem lett, most már a percet kell csöndesen megélni, hazavinni az emléket. Rögzíteni az arcvonásokat, mielőtt eltorzulnak majd az időben. Sietve fölállt, majdnem menekült. Minden összemosódott előtte.

*

Mikor egyedül maradt, a férfi összeszedte gondolatait, érezhetően megkönnyebbült, rámosolygott a pincérnőre, aki időközben odamerészkedett, szinte észrevétlen szedte össze a hamutartót, poharakat. Kapkodva ért véget a beszélgetésünk, nem így akartam, töprengett Tamás. Túl hirtelen búcsúzott, lám, én még maradtam. Az ablaknál ülök, ahol annyiszor korábban, legalább is a vége felé átszoktunk ide. Kiláttunk a mellékutcára, ő csak pohár sört kért, én korsót, mint korábban. A pincérnő is megismert, rég voltunk itt, mondta. Rámosolyogtam, elhallgatott. Hanna elszaladt valahová, mielőtt elment, mindig ilyen körülményesen adta elő, ha a mosdóba ment. A hely vagy ez a rosszízű mondat okozta, nem tudom, de dermesztő világossággal láttam magam előtt, hogy éltünk volna, ha együtt maradunk. Csak azért is föladtam a kabátját, civilizáltan tűrte, mert mindig ragaszkodtam hozzá, bár tudtam, hogy ez az apró gesztus az idegeire megy, sérti női önállóságát. Csalódott voltam, láthatta. Sikerült alulmúlnia önmagát. Még mindig szeret. Az ablakon át a sétálóutca. Esik az eső. Tocsog a járdára terített olcsó műfü, felhős, borult, fénytelen az idő. Idebent majdnem sötét. Félig elszáradt tuják pár hordóban, közöttük lánc, így egyikből csak a növényt vették ki. Lehangelő látvány. Tamás végigsimított kezével az arcán. Felállt. Fizetett, beszállt a kocsiba, és hazament. Volt még pár napja az indulásig. Elemi erővel tört rá a türelmetlenség. A lány, akit feleségül vett, miután Hannával szakított, majdnem megteszi. Most dolgozik. A délután órái az övé, négyig maga lesz. Az út majdnem üres volt, száguldott.

*

Hanna ekkor már a Duna-parton járt, messze. Akivel ezt a helyet ezerszer rőtta, lehet, ott ül még a kávézóban. Nem is emlékszem magára a szerelemre, milyen érzés, tűnődött. Magabiztossá tett, még mindig végigfut a hideg a hátamon. Másra nem emlékszem. Nyár. Fények mindenütt. Jelek mindenütt. Olvasol a szemekben. Pezseg körülöttem az élet. Mindent bírsz, mindent vállalsz. Exaltáció. Eufória. Rövid és heves, mint a halál előtti javulás. Egyszer aztán előzmény nélkül haldokolni kezdesz. Védekezel a valóságtól. Hiába. Csontig ható sírás ráz. Hányasz, elrejtőzöl, szemed alatt puffadt karikák. Ha nem mondja senki is, tudod, nincs tovább. Ezt viszont már nem tudod elviselni. Akárkinek eladod elhagyatottságot.

Ez a csapda lényege. Még nem tudod, nem eddig éltél, most kezdesz csupán élni, és ez a maradék lesz az életed, amelyről majd elszámolsz magadnak. Lemorzsolod a hátralévő kétharmadot egyhangúságban szolgálva, az érzés egyetlen szikrája nélkül. Keserű kötelesség, nem erény. Jó lett volna megúszni. Legbelül tudtam, nem sikerülhet. Miért épp nekem sikerült volna?

Egyszer egész este vártam, talán felhív. Benne volt az érkezése az estében, biztatóan, erőteljesen. Aztán múlni kezdett. Esetlegessé gyengült, hideg futott végig a fákön, aztán keményen, határozottan csapódott belém, hogy ma nem hallok róla, egyedül is képes leszek végigélni az éjszakát. Bárki jön, nem bánthat, hozzá tartozom, számon kéri. Dehogy. Többet nem írt üzenetet, nem hívott, nem is jött. Egyszer még kaptam egy magyarázkodásfélét, vád volt inkább, mint engesztelés, nem tudtam mit felelni rá, azt hihette, beláttam az igazát. Sosem lettünk volna jó pár, túlzottan élek, tudom-e, milyen az, ha... Nem, mert vele erre nem voltam képes. Megköszöntem az együtt töltött időt. Csak napok múlva kezdtem szédülni az utcán, megnéztek a járókelők, kerüld ki, de csúf egy nő, ha részeg. Sírn kellett volna. Hangosan, jajveszékelve, leborulva. Nem ment. Azóta sem. Csak kerüldök bizonyos utcákat, és soha sem beszélek róla. A hatvanadik születésnapján felhívott, tudom tán, milyen jeles nap van. Találkozzunk. Tudtam, nem jön el, mégis igent mondtam az első kérésre. Odamentem. Nem láttam, bizonyára otthon maradt, vagy más dolga akadt, vagy poénnek szánta. A hiánya volt ott, magától értetődően. Figyelt. Még mindig nem mindegy, miben halok meg, mikor. Van étvágyam. Felejtés nélkül alszom, számolom a szívverést. Most eljött. Meg kell értenem. Barátsággal, belefér. Ezt mondta.

*

Nem nyerték meg egymás tetszését. Mégis belekezdtek. Miért? A férfi, mert miért ne? A nő sokkal bonyolultabb okból, önbecsülésért küzdve. Hatalmasakat gyóntak egymásnak, maradéktalanul bevallották az igazat, nem tudván, hogy éppen ezzel hazudnak. Mást kellett volna tenniük. Ezen múlt minden. Isten követte őket csöndben. Vége lett. Egyszer utána jött a városba. Majdnem elütötte. Napszemüveg. Megismerte.

*

Nyár lett újra, Hanna gondolatai még mindig nem álltak összehéz, forró levegő szitált be az ablakokon, kiszáradt tőle a torka. Egyébként is alig beszélt. Fokozatosan kiselejtezte az emléktárgyakat. Teljesen kiüresedve élt, egyik napot váltotta a másik, nem tervezett. Családja újra elfogadta, bár még mindig zúgott a füle a megmondtuk előre, hogy nem hozzád való jellegű mondatoktól és az állandó gyanakvó pillantásoktól. Megváltoztál, mióta ez az ember ott volt az életedben. Egyszer sem mondták, hogy Tamás. Ez az ember. Mit mondhatott volna válaszul? Hogy látniuk kellett volna, milyen egyedül van? Az egyetlen téma mindig a jövője volt, a jelene soha, töprengett. Mit használna vele, ha megmondja? Néha valamiféle várakozás mozdult benne, ilyenkor befelé igyekezett

figyelni, de aztán ismét csalódott, nem történt semmi, nem szólt a telefonja. Néhányszor hívni próbálta kétségbeesetten, ezen a számon előfizető nem található, cifrázta a készülék. A rózsák, amelyeket mániákusan őrzött, porosan lógtak lefelé a piros konyhai gerendáról. Mézsárga színük barnára kopott, rég ki kellett volna dobni mindet. Lassan szánta rá magát. Akkor aztán, nagytakarításkor, menniük kellett, egyenesen a tűzbe. Közömbösen nézte, ahogy elégnék, de nem jött rendbe tőle, se jól nem esett, se rosszul. Az első hónapban a szakítást követően figyelte magát, nincs-e jele, hogy gyermeket várna. Megrettent, amikor meglátta a vérét, rendes időben, ahogy mindig. Nem maradt semmije. Egyszer hányt. Barátja anyja hívta, bizalmasan elmondja, ne mástól tudja meg, a fia és az a lány, így nevezte, összeházasodtak, előző hónap ötödikén, maga részéről sajnálja, hogy így alakult, de nem szólhat bele. Rég tudta. Megálmodta, majd névtelen barát figyelmeztette. Annyiba sem vette, hogy tudatta volna, ki volt a hívó. Ne kérdezzen. Színházba készült, mikor a hívás elérte, nem ment. Görcsös vonaglóval kapaszkodott a párnájába, odafeküdt Tamás helyére, később hálóingben nyitott ajtót a szomszédasszonynak. Beteg vagy? Nem, nem tudom, hezitált, megköszönte a süteményt, nem is nagyon udvariasan. A kelleténél valamivel hangosabban csukta be az ajtót. A másnapi konzultációt majdnem elfelejtette. Tudta, csak maga tud segíteni magán. Pontos időben ott volt mégis, együttműködő beteg.

Fél óra múlva már nagyon részeg volt, valamit bevett, aludni akart.

*

Mikor végre fönt járt, Hanna hallgatásba burkolózott a kórházban, rettegett, hogy betegsége alatt hangosan beszélt. Észrevette, hogy néhány beteg elhallgat, ha a társalgóba lép, vannak, akik összenéznek. Valami könyvtáros, kapott el egy elharapott mondatot egy alkalommal. Gyógyszert vett be, ráivott, nem is először, nekem is úgy mesélték – mérte végig egy fiatalabb terhes nő. Már nem is vette föl, nem zavarta, hogy nem így volt.

*

Nem ő maga, az önvád választott másodjára benne. Férjes asszony, aki a más férjével nosztalgiazik. A világ összezár. Eldobált hétköznapiak, megérdemelt ráncok, rendezett család. Nem néz tükörbe inkább. Isten siratja áldás nélkül, nem bírt elveszni. Nahát. Sokkal később megértette, mi volt a varázslat. Az, amit nem talál sz a házasságban. A remény, hogy senkije sem vagy, mégis gondol rád, hívástól hívásig élsz, ahogy ő is, hogy kiválasztott vagy. Le sem tagadhatod, sugárzod magad körül. Aszszonyként nincs ilyen. Vidd ki, hozd be, intézd el, ne beszélj, csináld. Kötelességed. Feleség. Elvettelek. Nekem jár. Isten ezt nem gondolhatta komolyan, én sem, gondolkodott. A házasság az előző csalódás kösziklájára épül, módszeresen. Döntések, kegyelem, tiszta, érzelmmentes szeretet. Papok áldása. Félelmetesen megképzik benned, hogy ezt jelenti, hogy mellette szabad vagy. Nem függsz a saját ragaszkodásodtól. Az övétől. Egy test, egy

lélek. Jobb kéz, bal láb. Villanyszámla. Közös a ház. Jól kitalálták. Békesség. Türelem. Ebbe kapaszkodj, nem baj, ha csak szavak, semmi több. Naponta odamarad belőled valami. De Lilith mégis mindig leselkedik belőled, nem mond le semmiről, követeli a magáét. Ez a lényege, s tudja, az ő szándéka soha sem esik egybe felső akarat-tal, ettől oly kitartó. Félkarú szépség, zöld szemű, ezüsthajú és karcsú, akár az árvalányhaj. Megkínál minden kísértéssel. Elfogadod keserű borát. Add vissza, add oda végre, ami az enyém, pöröl, azt, amit soha meg nem kaptam, bár megillet. Megvárom. Láthatatlanul követ, megrikat, hogy eltaposnád, inkább hívod mégis. Belőled szól, akaratod ellen cselekszik. Bármit megtagadsz miatta. Magasba lendít, kútba ejt, gyökerestől égbe emeli a fákat, nem hallgat el, ha kimondod a nevét.

(vége)

Adelmann Anna: Gyík a falon

MÁTÉ MIKLÓS

MEGTORLÁS

Világtalan, sötét utcákon megkövült törmelék, üveg-cserép, kifosztott, betört üzletek, puskaapor, benzin és gázolajbűz, szanaszét dobált fegyverek, lőszer, kiégett tank, rajta töpörödve szénné égett ruszlik, itt-ott pislogó kísérteties lappangó tüzek. Hallgatag, sérült, átvérzett kötésben rejtőző felkelők, padlásokon, pincékben, környező erdőkben, holtakkal hasas sírhalmok játszótereken. Szájukban fogoly a nyelv, fogfegyőr fékezi, harapja, míg valatók özönlenek keletről. Lánctalpcsörgés a készülő bilincs. A határokon véres folyóként törnek át a menekülők, hóban, sárban, fagyos vízben, fűtyülő golyóktól kísérvé, arcukon a félelem úti okmánya.

A gyanú kopói szaglászna mindenhol, elsötétítés, kijárási tilalom, statárium, a remény végeladása. A megölt forradalom szent anyála oszladozik, apátlan-anyátlan magzat a jövő, magában vajúdik. Ezerfejű hydra az árulás, korcsok nemzenek korcsokat, besúgók jelmezbálja...

Korom hull a mennyből, némaság, légszomj, inter arma agonia.

RENDIK ZSUZSA

KRIMINI

avagy: a lapok között is lehet...

Gyakran olvasok, többrendbeli könyvtártag vagyok. Általában tucatnyi példányt is kiveszek egyszerre. Mindig euforikus állapotba kerülök, ha megkaparinthatom a legszakadtabbakat. A vadonatúj sikerkönyvek már csak ilyen túlfonnyadt, megcsócsált salátapempő-burkolatban jutnak el hozzám.

Szorgalmas tagtársaim – a jelekből ítélve – alaposan átrágták magukat rajtuk.

Belekezek. A harminckettedik oldal rendszeresen meghozza gyümölcsét vagy zöltségét, egy kisebb fordulatot: a kölcsönzők táplálkozási szokásainak első lenyomatát. Paprikamag. Kriminél vörhenyes, véres folttal elegy. Nyilván paradicsom lehetett.

Az árulkodó ujjlenyomat a számárfül alatt, a hetvennegyedik lap alsó sarkában található.

A tízórai kakaótól, esetleg kávétól, gyakran zsírpacnitól származik. A daktiloszkópiai vizsgálat folyamatban van. A tettes még ismeretlen. Egészen a százhetedik oldalig. Egek! Szálas takarmány!

Ki lehet az a mohó tagtársunk, aki könyvre ugyan nem költ, az uzsonnáját viszont a könyvtári darabok apró, szélti metszfelületén költi el? Valósággal fal a könyveken! (Amikor annyi a kidobott újság, hogy egyetlen lépcsőházban kiguberálhatná az emberöltőnyire való szalvétáját.)

Tovább nyomozok.

Tévedtem! Ez igazi gourmand! Narancshéj és cseresznyeszár. Meg áfonyakenet. A kusza cselekmény szempontjából ezek teljesen elhanyagolhatóak, mint zöltséges a zsákutcában. Gyanús bűnjel lehet inkább a keksz-törmelék és a datált csokipapír a telefonszámmal.

A cukrot gondolkodás nélkül a teámba seprek.

Fájdalomdíjnak tekintem.

Mi lehet még a lapok között?

Az elhízott, pszichopata apagyilkos a százhetvenhetedik oldalon beismerő vallomást tesz. Atyját csontozókéssel kétszer hasba szúrta, majd enkezüleg elhamvasztotta. A megboldogult földi maradványait a jelentéktelen vidéki kiskönyvtárban, az általa is sokat forgatott, közkedvelt detektívregényben rejtette el.

A mű címe?

Istenem, ez egyezik!

E pillanatban elérem az izgalmi csúcspontot!

Most minden kiderül!

Összefogom az első és hátsó borítót, azután szívdobogva kirázom a krimi.

Három kiló morzsa, egy két részből álló, pontosan tizenkettő egész hét tized centiméter hosszúságú szalámibőrke meg egy kicsorbult konyhakés hullik elém az asztalra... Fordítok a könyvön, két tenyerembe fektetem, és erőteljes mozdulattal összezsapom.

Por szállong fel belőle... sok por. És hamu.

Hát... legalább volt benne valami.

Adelmann Anna: Holtág

PÁLFI NÁNDOR

BUDAPEST 100 SZÓBAN

A 47-ES VILLAMOSON

– Szervusz, Kati! De rég találkoztunk!

– Bizony-bizony, Marikám! Még tavaly a Gellértben, ugye? Hogy telik az idő!

– Te is a Kálvinig?

– Ó, én csak a Fővámon szállok, drága. Veszek a Csarnokban paprikát. Lecsót csinállok.

– Ilyenkor? Hisz nincs is szezonja.

– Az unokámnak lesz.

– Hány éves?

– 11.

– Na, ne mondd! Már kész férfi akkor!

– Hajjaj, meg is nőtt ám az étvágya! Mindent eltüntet, amit elé teszek.

– Az enyém bezzeg... Folyton válogat. Nem jó annak semmi. Multkor a Fény utcai piacon vettem vajpuha zöldbabot. Attól is csak fintorgott. Na, de én most szálllok, drága! Itt a Kálvin. Pusztallak titeket!

VELED

VELED nem tűnik olyan hangosnak ez a város. Megmutatod, hogy legyen csend a szünni nem akaró zajban. VELED nem bántják a szemem a Körút fényei éjszaka, ahogy a sötétől sem félek már úgy, mint régen.

VELED nem bűdös a Blahán az aluljáró sem, mert közel húzlak magamhoz, és érzem közben a hajad illatát.

VELED az 500Ft-os gyros is finom a Keleti mellett. Mosolyogsz, mikor rád nézek két harapás közt. A fogaid közé mindig saláta ragad.

VELED a villamoson is szeretek utazni. Még az öreg nével sincs bajom, aki szúrósan néz rám, míg megcsókollak.

VELED igazi városi vagyok.

VELED budapesti vagyok.

A SZEMÉT

Vannak időszakok az ember életében, melyekre mindig szívesen emlékszik vissza. Egyetemista koromban eltöltöttem egy évet a nagytétényi koleszban. Volt ott egy erdélyi srác, Ábel, aki kémiát tanult. Hétfévente mindig lementünk vele pecázni a Kopaszi-gátra. Minden egyes alkalommal rácsodálkoztam arra, hogy milyen koszos ez a város. Azt mondta: „Falun ilyen nincs! Nálunk mindenki rendet tart a portáján.”

Most is mindig eszembe jutnak a szavai, mikor a Rakparton sétálva meglátok egy elhányt sörös dobozt. Bár ő már sajnos nem él – mikor felveszem a szemetet, és behajítom a kukába, halványan elmosolyodom, mert rájövök, hogy még mindig az ő kedvében akarok járni.

PERGEL ANTAL

AZ UTOLSÓ GRÓF

A kis kocsi kerekei zörögve gördültek a nagy bazaltkövekkel burkolt úton. Az öregember háta meggörnyedt az erőfeszítéstől, ahogy az emelkedőn húzta a kocsit. Arca kipirosodott, homlokáról verejték csöpögött, mégis lassan, de kitartóan haladt az egyre meredekebb úton. Amikor végre fölért, rövid időre megpihent. Zsebkendőjével megtörölte arcát, és a messzeségbe nézett. Távolság a Duna folyt csendesen, időnként hajókört hangját hozta a szél. A kocsi volt a vagyona, a munkája és ekkor már az élete is. A négykerekű alkotmányon példás rendben ládák és dobozok sorakoztak, amelyekben számtalanféle édesség rejtőzött. Volt bennük játék kisautó, műanyag katona, de selyemszalag, cérna, sőt bicska is.

A kocsi tulajdonosa állandó résztvevője volt a falu piacainak és a Nagyboldogasszony napi búcsúknak. A gyerekek gyakran megbűvölten nézték a sokféle édességet, gondolataikban az öregember volt a mesebeli Krózus, aki hatalmas cukorka- és csokoládéhegyeket birtokol.

Pedig korántsem volt Krózus. Egyedül élt, s az eladott áruk hasznából mindennapi megélhetését fedezte. Egy napon a házát is elvették tőle. Az utcán néma bábáskodók figyelték, amint az öregember egyszerű bútorait kihordták a házból. Kétségbeesetten kiabált, de mindhiába. Bútorait egy vontatóra rakták, és ismeretlen helyre vitték. A házban csak vásáros dobozai maradtak, azok sem sokáig. Néhány napig a környékbeli gyerekek a ház lelakatolt ajtajára mutogattak: bent vannak a kincset érő árukat tartalmazó ládák. Egy napon addig a faluban nem látott emberek költöztek a házba, s azzal a cukorkahegyekről szóló mendemondák is megszűntek.

Kis idő elteltével ismét megjelent kocsijával a piacon. Amint kiderült, a grófi kastélyba költöztették. Ez más időkben talán megtiszteltetésnek számított volna, most azonban nem volt az.

A szép, klasszicista kastélyt erősen megviselte a háború. A grófi család Nyugatra menekült, a Keletről érkező katonák az épületet kirabolták, és katonai kórháznak rendezték be. Elvonulásuk után az épületben szükség-lakásokat alakítottak ki. Az új lakók nem törődtek az állagmegórással, a cserepek hullottak, a tető beázott, egyedül a vastag téglafalak tartottak ki.

Ebben az épületben, annak is eldugott, hátsó szárnyában kapott komfort nélküli lakást a cukorkaárus. Bolthajtásos szobát s vele egybe nyíló, raktárszerű helyiséget. Akár romantikus is lehetett volna, de a falakról hullott a vakolat, nem volt vezetékes víz, és petróleumlámpával kellett világítani. A jól megépített falaknak köszönhetően nyáron hűvös volt, télen pedig nem hűlt le túlságosan. Itt rendezte be új otthonát – mint egyfajta utolsó gróf – a vásári árus.

Az épület előtt elfért a kis kocsi, a bolthajtások alatt pedig az árukészlete. Nem messze volt a mozi, ahol előadások előtt megjelent kocsijával az öregember. Amikor besötétedett, benzínlámpája fényében csillogtak a cukros zacskók. Estére visszarakta áruait a ládákba, majd neki- veselkedett, s lassan húzni kezdte a kocsit. Az utca sötétjében visszhangzott a kocsi kerekeinek zörgése. Amint letért a macskaköves útról, egy pillanatra megállt. Lakóhelyéhez földút vezetett, ami már nem emelkedett, s a kerekek sem zörögtek rajta. Az ajtóhoz érve kinyitotta a lakatot, és komótosan behordta a raktárba az árut. Evett néhány falatot, majd vizet öntött a mosdótálba, és megmosakodott. Fáradtan dőlt ágyba, elalvás előtt még nézte egy ideig a szoba bolthajtásait.

Álmában ő volt az egész grófi kastély ura. Egy mesebeli világban, a cukorkahegyen innen és az üveghegyen túl.

SZEGHY KAROLINA

A CSODAHÁZ

Volt egyszer egy régi, öreg ház a Rottenbiller utcában. Nagy ablakokkal, hatalmas faajtóval és valami különös varázslattal, ami körüllegte. Ebben a házban lakott a szeretet, a kedvesség és törődés. Ha valaki elhaladt az ablak előtt, melegség járta át, és mosoly szökött az arcára. Az emberek néha suttoztak, hogy vajon ki lakhat a furcsa házban, de senki sem tudta, csak találgattak mindenfélét.

A kóbor kutyák és macskák – akik az ablakpárkányon üldögéltek – otthonra leltek, ha arra jártak. A kapualjban kis edény várta őket meleg tejjel.

Egy hideg téli napon egy árva kislány tévedt a ház elé. Kezei fáztak, fogai vacogtak, a fagy már beszökött foltos kabátja alá. Reménykedve figyelte az ablakokat, hátha valaki behívja, vagy megszánja egy tál étellel.

A ház ablakából a szeretet, a kedvesség és a törődés összeszorult szívvel figyelt kifelé.

– Nem engedhetjük be! – szólt a kedvesség.

– Talán egyszer kivételt tehetnénk – próbálta puhítani a szeretet.

– Ismeritek a szabályt: az emberek szíve már megtelt irigységgel, beleköltözött a gonoszság apró magja. Ha beengedünk magunk közé egy embert, akkor végül minket is felemészt majd, és nem marad ennyi jóság sem a Földön – oktatta ki a többieket a kedvesség.

– Ő csak egy gyermek, még ártatlan – súgta a szeretet.

A kedvesség szomorú arccal folytatta:

– Régen így volt... a gyerekek lelke tiszta volt, semmi és senki nem ronthatta el őket. De a világ megváltozott. A gyerekek egyre többet irigykednek, fukarkodnak. Csúfolják egymást, ahelyett, hogy segítenék a másikat – sóhajtott.

– A szabályok már nem hatnak rájuk? – kérdezte a szeretet.

– Már nincsenek szabályok. A gyerekekre egyre kevesebb idő jut, és szinte azt tesznek, amit csak akarnak. Közben mindent halmoznak, de semmiben sem lelik örömeiket.

A törődés elmorzsolts egy könnycseppet a szeme sarkában.

– Engem lassan teljesen elfelejtenek – nyögte.

A szeretet és a kedvesség átölelték a törődést.

A kislány közben leült a kapualjban, hogy megmelegedjen. Magányosan tördelte fagyos kezeit.

– Neki még szülei sincsenek – törte meg a csendet a szeretet –, a szívében nincs semmi számunkra ártalmas, csak fájdalom.

Az ajtó kitárult, és a kislány szinte begurult rajta. A házban kandalló égett, és egy asztalkán sütemény és forró kakaó gőzölgött.

– Milyen különös – súgta a kislány, azzal leült a tűz mellé. Elfogyasztotta a kakaót és a süteményt, majd a szőnyegen összehúzódva elaludt.

A szeretet, a kedvesség és a törődés finoman simogatták.

Amikor felébredt – bár senkit sem látott –, megköszönte a vendégséget, majd továbbállt. Soha senkinek nem beszélt a házról.

Néhány év múlva egy hasonlóan hideg téli napon egy hintó állt meg a Rottenbiller utcai ház előtt. Egy csinos hölgy szállt ki belőle és két fürtös hajú kislány, akik bátoritanul anyukájuk szoknyája mögé bújtak. Egy fekete ruhás férfi várta őket, bizonytalanul topogott: – Asszonyom, biztosan ezt a házat szeretné megvásárolni? – kérdezte a férfi.
– Más házra gondolni sem tudnék – mosolygott a hölgy, és gyermekeit a kapuhoz tolta.

A szeretetet, a kedvességet és a törődést az évek során akkorára zsugorodtak, mint egy zabszem, mivel az emberek szinte teljesen elfelejtették őket. De ezen a napon aprócska szívükbe reménység költözött.

Csodák bizony léteznek, csak rajtunk múlik, hogy meglátjuk-e őket!

Adelmann Anna: Mese, mese, mátka

MOLNÁRNÉ BODA MÁRIA

ÖRÖK KÉRDÉS

Az élet értelmét egy pohár vízben, egy sóhajlásban, nevetésben.

Gyermekarcú nappalokban, magányos, zord télben.

Az élet értelmét egy ölelésben, könnyek között, megrendülten, szavak mögött rejtőzködve.

Az élet értelmét egy szóban, dalban, hangban, vágyban, örömben és haragban.

Mondd, hol találom végét a dalnak? Hullámozó úton, csendes magányban.

Társsal vagy társtalan „mindig a sárga úton, a sárga téglán...” De ha a színek egybefolynak, nincs értelme az árnyalatnak, nincs célja az ecsetnek, bármilyen csodásan festhetnek...

CARL ASTRO

NAPLÓ 4.

(részletek)

1951. február 5.

Azon tűnődöm, van-e értelme a dátumoknak. Eljátszom a gondolattal, hogy akkor ott, azon a negyvenötös januári hajnalon, azt az életemet befejeztem.

Vagyis a bomba nem dőglött be.

Minden, amit azóta átélek, már egy másik élet, máshol más emlékekkel megterhelve.

Ez lehetetlen.

De hát lehetetlen?

Így, írás közben, mikor megszűnik az Én, a Te és az Ő különállósága, kívülről is láthatom a Barnaszeműt, akitől írok, de mégis Én magam vagyok. De ugyanígy a Te szemeiddel is megfigyelhetem azt a férfit, aki majd leszek.

És nézhetem C.-t is, aki Te vagy, és láthatom F.-t, vagy a bőrébe bújhatok Z-nek. Írás közben megszűnnek a dimenzionáltság szűk korlátai.

Ahogy írom a magam történeteit, egyre euforikusabban építgetem azt a másik világot, ami a Te világod is éppúgy, mint az enyém. Látom, ahogy élsz, ahogy gondolkodol, és ez tart mindaddig, míg ki nem szakítalak abból a másik valóságodból, hogy újra itt találkozzunk.

1951. február 6.

Eltűnődöm, ki is vagy Te számomra, akit írás közben néha C-nek nevezlek, és akkor vajon mit is jelent ez a nagy C.

Egy archetípus jele, mondaná M.

De ez csak részben igaz. A renaissance idejében a commedia del arte figurái valóban archetípusok voltak. Dot-toréról vagy Colombine-ról mindenki tudta, hogy az egyik a tudálékos öregember, a másik a naiv, szép fiatalasszony. Az én nagy C-m is rejthet ilyesmit, a választék bőséges. Néhány példa csak úgy alfabetikus sorrendben: Carus: kedves, Celer: ürge, Cerebrosa: hóbortos, Cicada: tücsök, Canicula: ebecske, Catullus: kölyök, Cygnus: hattyú és még rengeteg más.

Te is lehetsz ez mind, mert ez mind a nagy C.

De talán mégis több vagy, mint egy archetípus.

1951. február 7.

A félhomályban az apró lámpa poros izzója világít, hogy visszaolvassam mindazt, amit két napja a szürke boltozat alatti kivetülések és emlékfoszlányok felidéztek bennem. A belső látványlogikám most foglalja össze a leírt képcafatokat, most válik valóban átélhetővé a szavak és hangulatok egybemosódó örvénylése. A szürke fényérzet lassan a fehérbor borostyános fénytöréseivel elegyedik. Néhány, a rekeszizomig táguló lélegzetvétel után selymesen megrendítő változásokon szédülök át. A deja-vu érzések helyére a kívül maradottság bizonytalansága lopakodik, habozva már úgy érzem, az, amit írtam, nem én vagyok. A leírt mondatok nem az én tapasztalataim, nem az én emlékeim. Szorongat ugyanaz a bizonytalanság, amit reggelenként érzek, mikor idegenül nézem a festékfátyol alól elősejlő álomvilágot, amit az éjszaka festettem.

Akkor a tükör által homályosan kívülről látom önmagam világát úgy, ahogyan néha Te is láthatsz engem. Üzenet ez, megidézése egy távoli időnek, ami eltemetődött az emlékezetemben ugyanúgy, ahogy ez az írás is rövidesen a múltba hullva eltűnik. Vajon az emlékezetemben vagy a bennem élő múlt személyesen az enyém vagy személytelenül a mindannyiunké?

1951. március 2.

A világ virtuális, mondják ma az eltévedt filozófusok, és a valóság az, amit az agyunk elfogad annak. A bennem zajló valóság azonban nem virtuális, nem elképzelt, hanem valami, ami bennem rejtezkedik. Nem álmodom, hanem a sűrke kupola homloki részén levétem a rég felvett, de látszólag elfeledett filmet.

A film az életem vagy az elmúlt életeim, és egyáltalán nem tűnik fontosnak, mikor, hol, miképpen és kik fotografálták. Lényeges csak az, hogy most álmomban élem át, most élem újra a sok év előtti pillanatot. A múlt ilyenkor tehát a jelenem lett, az életem pedig mindig és kizárólagosan a jelenben zajlik.

És létezik-e egyáltalán az idő?

Nem csak egy kisegítő dimenziót tekintünk-e túlságosan fontosnak, mert ebben a gömbkiterjedésű rendszerben, ahol élünk, a térbeli anyag nem lehet egy időben és egyszerre két helyen. Az ezen kívül eső tér pedig számunkra a semmi, a felfoghatatlan és érzékelhetetlen űr birodalma. Igaz-e, hogy a tér háromdimenziós, valós-e az egyenes, a párhuzamos, de még a derékszög észlelése is. Lehet-e, hogy csak az ügyetlen emberi tárgyaknak van hosszúságuk, szélességük és magasságuk.

Az én világom középpontja én vagyok. A tér, ami körül vesz, az számomra tehát gömbkiterjedésű.

Régen, egészen ifjú éveimben úgy gondoltam, vagy talán csak sejtettem, hogy semmi különbség sincs a nagyon kicsiny és a nagyon nagy, a mikro és a makró világegyetem között. Ma már bizonyosnak látom, hogy a bennem, az atomjaimban keringő, pulzáló, vagy ki tudja, milyen módon létező világok és a vizuális végtelen között csak az érzékszerveim által behatárolt, szűk élménymezejű gondolkodásom lát különbséget. A csillagok, a galaxisok nem egyebek, mint a saját fizikai létem építőelemei. A tejútrendszer bennem van, és egyúttal magába is foglal engem. Minden festő, költő, szerkesztőmérnök és filozófus tudja, hogy az egyszerű, könnyen áttekinthető és működő alkotások a legnagyobbak, legvariábilisabbak és a leghasználhatóbbak.

Csak a teremtmény ne tudná ezt?

1951. március 3.

Ha festő leszek, valós vagy elképzelt vizuális élményeim, az általam látható világot másolom és építgetem majd. Biológiai kamerám ezeket az élményeket érzékeli és rögzíti majd, a projektorom pedig az agyam látómezején kivetíti.

1951. április 4.

A nagy agytérképen látom, a koponyámban mindennek van helye, csak a tudatomnak nincs. Napok óta próbálok szabadulni a látott és hallott élményeimtől. Szeretnék magamra maradni a saját meztelen énemmel. Hanyatt dőlök hát a rajzterem hűvös padlóján, és igyekszem megfedkezni odalent a Múzeum kertjében zengő kutyaugatásról.

A feladat nem könnyű, mert újra és újra emlékek, képek, képzelt beszélgetések örvénylenek át megfektezhetetlenül az agyamon.

1951. április 18.

Szombat van, ülök az érduigeti konyha mosogatóasztala előtt, és bámulom a sötétbe borult ablakon át a kert derengő kopasz gyümölcsfáit. Fülelmen a detektoros rádió hallgatója, és a zene áttetsző boltozata lassan fölém terül. A kiüresedés nehezen megy. Az érzékelés nélküli semmi a tudatom valóságingereit gyötrődve szorítja ki. Az áradó dallam csak lassan terjed, elvegyül valami megnevezhetetlen kék derengéssel, miközben fejemben enyhe sugárzás zsong, a lábam pedig súlytalanul, elerőtlenedve a kőpadlóra terül. Váratlanul a csuklóimon egy édes íz-élményhez hasonlítható öröminger fut keresztül, és apró hőkkenésekkel megszabadulok a nyakam és a vállam izomtónusától.

Lassan elvesztem a testem.

A tudatomat körülölelő anyagtalan tér szabálytalan formává rendeződik, én ennek hátsó harmadában, egy kiterjedés nélküli térben lebegek.

Itt nincs szélesség, hosszúság, fent és lent, mégis körülveszem a saját világomat. Egy téren kívüli pont vagyok, amint lassan magamba zárom érzelmi élményeim érzékelés nélküli végtelen horizontját.

1951. április 19.

Újra zenét hallgatok. A tenger, amit most átélek, nem látható, mégis a vizuális ingerekhez hasonlít leginkább.

Az élmény rövid ideig tart.

Az első felfogható kép, amit érzékelttem, az agyam hátsó feléről a homlokom belső ívére vetült, és szaggatott, gyors tempóban elszórt. Akkor hagytam el a saját világom látóhatárát!

A tudatom felfogta, és elfogadta ezt a képet.

1951. április 30.

Enci dereka már nem olyan vékony, mint tavaly nyáron. Tegnap a Duna-parton a vizet nézve egy csokitortában fogadtunk, hogy jövő ilyenkor a derékbőrsége nem lesz hatvankét centiméternél több.

Néztem a szép arcú fiatalasszonyt, aki nemsokára anya lesz. Finom ívű, kerekedő pocakjában egy új élet növekedik. Ő már tud valamit az életről, amit én még megsejteni sem fogok soha. A vár mögé bukó nap vörösrősen ragyogásában egy új, eddig ismeretlen érzés bujkált bennem.

Hazafelé a hídon átöleltem, mert hozzám tartozónak tudom már.

TÁLLAI KATALINRA EMLÉKEZÜNK

A SZERETETRŐL

A szeretet nem kér,
ha kap, szárnyakat ad.
A szeretet bizalom,
mely átsegít gátaikon.

A szeretet hit, feltétel nélkül,
ahogy gyermek hisz anyjában,
gyanakvás nélkül.
A szeretet megbocsát,
a szeretet eltűr,
tudja, ereje határtalan,
s győz végül.

Tállai Katalin verse és grafikája

AZ ALAPÍTÓRÓL

1995 őszén a Vörösmarty Gimnázium fogadónapján felkeresett Dr. Tállay Katalin főorvos asszony és férje, Dr. Balogh László. Rövid ismerkedésünk során Katalin megemlítette, hogy néhány hónapja létrehozta az érdi művészet támogatásáért a POLY-ART Alapítványt, amelynek vezetésében a kuratórium nekem is fontos szerepet szán.

A belőlük sugárzó rokonszenvet megérezve, és az alapítvány vonzó perspektíváját hallva elfogadtam a meghívást a vezetőségi értekezletre, amelyen az elnöki tisztséget bízta rám. (Később tudtam meg, hogy tanári-igazgatói múltam, a városi ünnepeken elmondott beszédeim és egykori zenekari működésem számukra meggyőző alap volt erre a megbízatásra.)

Katalin lendületes vagánysága, sokszínű tervei, széles körű társadalmi, szakmai és baráti kapcsolata, valamint talpraesettsége nemcsak rám, hanem mindannyiunkra kedvező hatással volt. Személyes művészi ambíciói közül kiemelhetem, hogy Schäffer Anna műhelyében elsajátította a raku kerámia készítés mesterségének fogásait, és a versírásban is szerzett érdemeket.

Az alapítvány életképessége szempontjából fontos megemlíteni, hogy férje azzal is támogatta Katalin törekvéseit, hogy létrehozta a Poly-Art Egyesületet, amely (bálok, belépőjegyes rendezvények, aukciók révén) az alapítvány anyagi helyzetét volt hivatott megszilárdítani.

A közösség életében Katalin egyaránt számított a hivatásos és amatőr (autodidakta) alkotókra és a támogatókra. A tevékenységi formákat kezdetben az alkotótelepek, a kiállítások, a pódiumestek és a kiadványok jelentették.

Így indult és zajlott – mintegy száz aktív alkotóval és szereplővel – eseményekben és élményekben gazdagon az alapítvány élete, mígnem rövid három év múlva mindkettejük váratlan és tragikus halála az alapítvány létét és működését is veszélybe sodorta...

Somfai István

Dr. Tállai Katalin megnyerő személyiségével, entuziaszmusával képzőművészi ambíciókkal rendelkező, a szépre érzékeny lélek volt. Az alkotásaival szimpatizáló, a magukban elhivatottságot érzőkkel sikerült az 1995-ben létrehozott alapítványnak – többek között engem is – megnyernie.

Az Érdén és környékén élő alkotóknak bemutatkozási lehetőséget nyújtott. Igyekezett a lakosság kultúra iránti figyelmét, érdeklődését felkelteni. A képzőművészet különböző területein alkotók – festők, grafikusok, szobrászok, keramikusok – valamint írók, költők összejöveteleiken megoszthatták észrevételeiket, egymást inspirálták, segítették. A Poly-Art Alapítvány rendszeresen kiállításokat szervezett, melyeken én is többször részt vehettem, ill. kiadványaikban munkáimat is megjelentették.

Szívesen emlékszem az első Pódiumestekre, melyeknek színhelye az érdirégi Pataki cukrászda és a Csuka Zoltán Józsmoszsédság Könyvtár volt, ezen alkalmak is a nyitottság jegyében teltek.

Dr. Kállai Katalin halála nagy veszteség, őszinte elismerésem azoknak, akik az ő kezdeményezéseit méltóképpen tovább viszik.

Karsch Manfred

BEMUTATKOZIK

MAGYARÁDI ÁGNES

Magyarádi Somosi Füsy Ágnes Erzsébet a teljes nevem (otthagya a busz, mire kimondom), a Gárdonyiban tanítok. Ott mindenki Ágnetta néninek hív, így ez a legkézenfekvőbb megszólítás. Angol, magyar, orosz szakjaim vannak, általános nyelvészetet tanultam, fordítást, tolmácsolást, de megmaradtam tanárnak. Hogy értek-e hozzá, azt a gyerekek időnként elmondják, meglehetősen keresetlen szavakkal. Rájuk bízom.

52 évet töltöttem, férjnél vagyok, gyerekem nincs. Itt lakom Érden, a Dombosvárosban. Írni régen kezdtem, de kevés időm van rá. Viszont muszáj. Látok, hallok dolgokat, amelyeket úgy értek meg, ha írok. Akkor tisztázódnak a benyomások, emlékek, élmények. Azt mondhatnám, ezzel dolgozom föl, ami körülvesz. Éppen ezért a módszerem az, hogy a töredékből szeretek kiindulni. Nem építem meg előre sem a történetet, sem a szereplőket. Bízom benne, hogy a kellő pillanatban odatalálnak a helyükre. Más az, amikor már látom, mi akar bontakozni, meg is van írva nagyjából, és elkezdem újra olvasni, rendbe tenni, eldolgozni a szálakat, célt, kemény vázat kiemelni abból, ami már ott van, csak képlékeny maradt. Kíméletlenül javítok, sokszor félretéve a félkészletet.

Ennek ellenére nem hiszek abban, hogy az írónak feltétlenül ki kell cseleznie a naiv olvasót, és állandóan azt kell szem előtt tartania, hogy a modern ember számára minden szó sokszoros idézőjelben van, és az írott anyag tartalmának véletlenül sincs köze a valósághoz. Egyszerűen szólva, ha olvasok, hagyom magamat vezetni, elvarázsolni, élvezem a történetet. Kedvenceim a hagyományos ismert írók közül Fekete István, Szabó Magda, Márai Sándor. Költőnek József Attila, Kosztolányi Dezső, Pilinszky János. Külföldiekből Jorge Borges, a művelt misztikus, aki mindig csak a kézzelfoghatót írja, mégis másról beszél, és értjük. Vagy Henry James. Lakni olyan helyen szeretnék, amilyen az a londoni kertvárosi öreg, bezárt ház, amelynek előcsarnokában régi festmények sorakoznak a falon. James leírása olyan szép, hogy szeretnék zseblámpával végigmenni ott éjjel, és megnézni a képeket. Azzal is beérném, ha úgy tudnék érzékeltetni dolgokat a szavaimmal, ahogy ő.

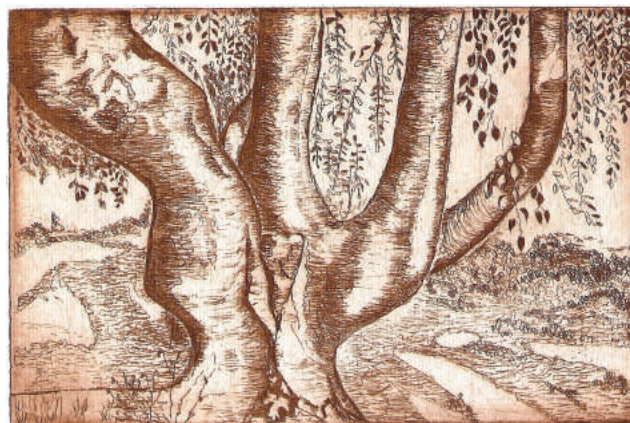
Ahogy említettem, dombosvárosi vagyok. Nem is hagytam angol név nélkül, Hillsdale-nek neveztem el, illik rá. Ha valaki próbált már a Borszéki utcán lemenni biciklivel, biztosan igazat ad nekem, ha meg nem méri az utat. Ugyanígy, aki próbálta hegynek fölfelé becserkészni a 734-es járatot, igazolhat engem. Életem középpontja a tárnoki úti kiserdő. Mindent hozzá és a kissé kijebb fekvő telekhez tájolólok. Amikor egyetemre jártam, ott tanultam, mert nem bírtam a négy fal között. Azóta sem. Szenvedélyes kertész vagyok, már ha az iskolától van rá időm. Ezt viszont a tujákra felkúszott szőlő egyáltalán nem támasztja alá.

Érdet szenvedélyesen szeretem. Az otthonom, és mindent számon tartok benne. Szeretem a régi kerteket, a pár megmaradt, elrejtett villát a harmincas évekből. Ezek sajnos fogynak, hála a modernségnek. Ami még van, abba be megyek, semmi sem tart vissza, fényképezek, megérintek, rábeszélek, hogy hagyják meg. Szakrális helyeink, mint az egykori Sina-palota Szapáry pincéje vagy a Tárnokvölgy része, a Fundoklia, a Könyves Kálmán utca lezárt temetője, mindenhova velem jönnek, erősítenek. Tudom, hova jövök haza.

Amikor írok, a kis témák vonzanak. A modern házasság dilemmái, az értelmiségi nő szerepei. Kihalófélben levő, védtelen fajta, amellyel a társadalom ma sem tud mit kezdeni. Nem hiszek az önmegvalósító, sikeres nőben, aki még boldog is. Valahol van szög a zsákban, majd kibújik. Az otthon és a lakás sem ugyanaz a szememben. A hagyományos otthon egyben életforma is. Ezt Salman Rushdie is így gondolta. El is mondta Az éjfél gyermekeiben. A típusház típusembert hoz létre. Bárhol megélne, ha ez élet. Hova lesz akkor Isten, haza, család?

Mégis a kisember a legérdekesebb a világon. Megélhetési csatornapolitikát folytat. Ők és mi - re osztja a világot. Fogalma sincs, hogy a történelem igazi súlya az egyéni, rejtve maradt döntésekben van. Az övében is. Terveim vannak, de nem ragaszkodom hozzájuk. Csak arról írok, ami megérint, amit nem látok rögtön a maga egészében. Megköszönöm, ha társakat találok hozzá.

Adelmann Anna: Öreg fa (rézkarc)

BEMUTATKOZIK

ADELMANN ANNA

Rippl-Rónai városából származom kertész családból; gyerekkorom élettere egy kertészet volt. Így választottam – a harmadik generáció tagjaként – magam is ezt a pályát, ami a fővárosi parkok építésével, tervezésével telt el.

Nagy szerencsém volt, hogy mindig kiváló tanáraink voltak, akik a legfogékonyabb korban beoltottak a művészet szeretetével, habár figyelmem azóta is megoszlik a zene, az irodalom és a képzőművészet között.

A szakképesítségemhez követelmény volt, hogy rajzoljak, ezt egy évig tanultam. De semmi több. Nem vettem részt szervezett oktatásban, a saját káromon tanulok, és megfigyelem, mit csinálnak mások.

Nyugdíjasként tanítani kezdtem egy kertészeti szakiskolában, de előtte szükségét éreztem, hogy felélevenítssem a régi rajztudásomat: így kerültem nyaranta amatőr művészek közé, ahol táborokban tanultam meg a rézkarcolást. Megszerettem ezt a technikát, ami a közép-kor óta alig változott. Tetszik, ahogy a rézlemez körvonala belenyomódik a nedves papírba, ahogy ott marad a mélyedés a kész nyomaton. Tetszik, hogy minden nyom egyedi, és színes, ha úgy akarom.

A természeti témák állnak közel hozzám, a kertek, a növények, az évszakok változása, dombok, völgyek, vizek világa. Értéknek az egyszerűséget, őszinteséget, keresetlenséget tartom.

Tavaly új útra léptem, megpróbálkoztam az olajfestéssel. Passzióból festek, a saját örömeimre. Senkinek sem akarok megfelelni, de ha valakinek tetszik, amit csinálok, örömeimre szolgál.

ISMÉT KÉK-KIÁLLÍTÁS AZ ÚJ PARKVÁROSI KÖZÖSSÉGI HÁZBAN

Ez is a Czabai-kertről szól, mint az évadnyitó: technikájában sokrétű, témájában az Östölgyes fái, madarai, virágai – a nyári alkotótáborban készült képek, kerámiák hangulata megjelenik a falakon.

Jó érzés végigsétálni köztük, nézegetve őket elötűnnek az emlékek, az egész heti baráti összejövetel, eszmezsere, együttműködés.

A műsor irodalmi részét olyan képzőművészek adták, akik az IRKA-hoz is tartoznak, tudnak jó verset is írni: így Vincze Jutka és Tarnócziné Barabás Irén Czabai-kertről szóló műveit hallhattuk.

Ezután Révész Gábor (KÉK-vezető) színpadra hívta a kiállítókat: magukról, alkotásaikról, technikai fejlődésükről, terveikről beszéltek. Rövid, frappáns önvallomások – jó volt őket hallgatni, ahogy Somfai István (PA-elnök) vidám hangulatú megnyitóját is.

Vetési Gergő gitározott (VMG-s diák és a Lukin László Zeneiskola növendéke), megérdemelten kapott nagy tapsot.

Szeptember 22. lévén, Csuka Zoltánról is esett néhány szó: az egy égbolt alatt élő népek barátságáról, egymás irodalmának megismeréséről, valamint Szabadkáról, ahol a költő-író- műfordító-irodalomtörténész évekig tanult.

Így tértünk vissza Czabai Balázshoz, aki Szabadkán született, ott töltötte gyerekkorát.

Daróci Lajosné
klubvezető

GALÉRIA AZ UDVARBAN

Tizenötödik alkalommal rendezett festménykiállítást kertjében Hangyásszéné Zsuzsa a Battai Napok keretében. Ezúttal nem csupán saját festményei, hanem a KÉK alkotócsoporthoz tagjainak alkotásai is helyet kaptak a százhalombattai kertben.

LÁSZLÓ BANDY: KIÁLLÍTÁS-MEGNYITÓ

Elhangzott a KÉK 3. kiállításán 2018.okt. 27-én az új PKH-ban

Egy kiállítás mindig ünnep. Ha egy személyé, akkor is, mert ott van előtte minden együtt, amivel és amiért hosszabb-rövidebb ideig együtt élt. Tán még nagyobb ünnep – mert a közösségek az igaziak –, mikor egy közösség látja együtt közös gondolkodásuk eredményét.

Egy tematikus kiállítás – az ŐSZ KÉPEI – még erősíti is az összetartozás élményét.

Az első, ami ebbe a kiállításba belépve megragadja az embert, az a felfogásbeli és tudásbeli különbségek ellenére is jól érzékelhető egység. Az a szemmel látható döntés adja ezt az egységes képet – persze a téma is megköveteli –, hogy a látványból induljunk ki, és ragaszkodjunk is, amennyiben lehet, a látványelvű megfogalmazáshoz.

Az ősz mindig is erős, tán még a tavasznál is erősebb érzelmi és szimbolikus és asszociatív tartalmakat hordozó évszak, sok lehetősége adódik a művésznek az őszi táj, hangulat ürügyén valami számára fontosabb dologról is beszélni.

Ezen a kiállításon nekem leginkább azok a művek tetszenek, melyek a látványon túl valami olyat is el akarnak mondani, ami az alkotó személyes gondolata, ahol érzem, hogy azt a képet azon túl, hogy festeni akart, vajon miért is festette? Hogy egy személyes ősz-élmény szülte-e a művet vagy csak a csinálás örömeinek vágya?

Persze ez se „csak”. A kép megalkotásában az is igazi öröm, ha felismerjük a bennünk levő rendszert, a mi színeinket, a mi belső ritmusunkat, és ezeket találjuk meg a látványban, és vetítjük ki a vászonra. A hiba akkor van, amikor nem a külső és belső élményeinkre akarunk „használni”, hanem a már ismert és beváltnak gondolt mintákra. Itt sem az a gond, hogy milyen „stílusban” fogalmazunk, hanem hogy lemondunk a legfontosabbról: arról, hogy a tehetséget, azt a bizonyos talentumot azért kaptuk, hogy elmondhassuk azt, amit csak mi tudunk elmondani. Ez a talentum nem ajándék, ez feladat. Elég nehéz, de végtelenül gyönyörű feladat.

Nem azonnal jövünk rá, hogy mit és hogyan kell elmondanunk, folyamatos önvizsgálatra van szükség, és folyamatos tanulásra. Itt valamennyien, én is, autodidakták vagyunk, de ez nemcsak azt jelenti, hogy nem jártunk valami művészeti iskolába, hanem azt, hogy minden új mű tanulmány kell, hogy legyen, mely során megtanuljuk saját képi-nyelvi eszközeinket.

Ezt nem mint terhet akarom rátok nehezíteni, nem elvenni akarom azt az örömet, ami nektek és nekem is az alkotás jelent, hanem meg akarom veletek osztani azt az alkotásnak magasabb rendű boldogságát, mikor az ember önmagából kiindulva végső soron a teljes önmagát alkothatja meg.

S a közösség, mely akkor jó, ha egyéniségekből áll, segít tagjainak az önfelismerésben és személyiségük teljes kibontakoztatásában.

Ehhez a komoly munkához kívánok sok erőt.

POLY-ART-ÉVADNYITÓ A CZABAI-KERTBEN

Évente visszatérő hagyomány ez a műsor, mégis mindig más.

Most minden a Kerttulajdonosról szólt: az IRKA-antológia előszava tisztelgés Czabai Balázs előtt, aki évek óta otthont ad évadzáró és -nyitó műsorainkhoz és a nyári KÉK-alkotótáborhoz. Az ez idő alatt készült festményekből és kerámiákból nyílik kiállítás másnap az új parkvárosi Községi Házban, itt csak mutatóban van néhány a tágas udvaron.

A legnagyobb szenzáció, öröm és büszkeség mégis az, hogy elkészült a Madárparadicsom lakóinak életét bemutató költői mű: a Bohém Pipi és a Tollasok című mesekönyv. A szerző Szabó Valéria, méltó emléket állít az érdi Hamzsabégi-erdőség utolsó maradványának, ennek az érintetlenül meghagyott természeti értéknek, amely 1977 óta természetvédelmi terület, néhány éve Érdikum, az idén pedig elnyerte az arborétum címet is.

„A varázslatos Tölgyes, Caba (!) példaadóan gondozott erdőbirodalma, tündéri madármesék ihletője, melyek mindnyájunk számára tanulságosak és gondolatébresztőek” – írja dr. Kubassek János a kedves, szeretetteljes előszóban.

A könyv nemcsak tartalmában, de igényes, elegáns kivitelében is méltó a helyhez. Kellemes kézbe venni, a mesék gördülékeny és gazdag fantáziájú történetszövege, szépirodalmi színvonala, a jellemábrázolás, a megjelenítés ilyen formája mérföldkő az IRKA történetében. A kötethez kapcsolódó munkafüzet változatos feladatai motiválók, inspirálók. Teljessé teszi a gyerekcsoportok Czabai-kerti látogatását, a játékosan megtanult ismeretek rögzítését.

Nagy meglepetést jelentett Valentin István hegedűjátéka. Azt már tudtuk, milyen tehetséges a költészet művelésében, de az új volt mindegyikünknek, mennyire magas színvonalon zenél.

Ilyenkor mindig van meglepetésvendégünk: Tamaskáné Jakab Margitnak és szönyegeinek örülhettünk most. Domonkos Béla szobrászművész rendszeresen megtisztel bennünket, ahogy Kaderják Gyula is (találmánya szintén Érdikum), ezúttal is tapsolhattunk szuggesztív versmondásának.

Az IRKA-felolvasások elmaradhatatlanok a mi összefüggéseinkben.

Feltöltődés újra találkozni, beszélgetni, megcsodálni a testvércsapat műveit. Az is boldogság, ahogyan lapozgatják az új kiadványokat, ismerkednek a friss újsággal.

Kezdődhet az új évad, készen állunk.

Daróci Lajosné
klubvezető

MÓCZÁR CSABA NYELVE(ZETE)

Ahogy mondani szokás: a csilláron is lógtak, és csak tódultak, tódultak a tömegek – főleg az ünnepelt családja, barátai és ismerősei.

Fiatalok, lelkesek, és mind kíváncsian érdeklődők az erotikus és a szerelmes versek, a kötet, a belőle készült műsor iránt.

A pódiumbeszélgetés (Somfai István, Poly-Art-elnök vezetésével) szép keresztmetszetet adott a szerző munkásságáról.

A kivetítés képei (Kreischer Nelly kreativitását dicsérik, mint mindig) tartalmazták Csaba szerepléseit: a különböző fórumokon, szerzői esteken, ünnepségeken hallható felolvasásait, megfigyelhettük sokszínűségét a kirándulásokon, a klubnapokon. Díjak, oklevelek, eredmények a következő témakör.

A vendégeknek új volt a tavalyi gánti bányásznapok rendezvénysorozata, amelynek keretében meghívták a mi Móczár Csabánkat, és felavatták az erre az alkalomra készült verses fatábláját. Az ő tiszteletére hangzott akkor el a Bányászhimnusz – köszönetképp.

Bejátszottuk a Miskolci Irodalmi Rádió évekkal ezelőtti készített riportját Csabáról (ez is új volt sokunknak), majd Bakonyi Orsolya és Kautcky Armand búvölték el a hallgatóságot profi versmondásukkal – felvételtől.

Az IRKA-tagoknak se kellett szégyenkezniük: a mi előadóink is kiválóan tolmácsolták a verseket, a József Attila-parafázisokat, a szerelmet, az erotikát. Ahogyan máskor is.

A téma sokféle megközelítése, a szereplők különböző orgánuma, egyénisége, személyisége, vagy akár a haikuk jellegzetes csokra különleges hatást ért el.

Szigeti Eszter és Varga Zoltán versmegzenésítései most se maradhattak el. A Mikor utoljára láttalak címűnek a dallama és énekváltozata az idei gánti kiránduláson (a Fecskepalotában) volt meglepetés.

Most a Pillangóálom címűhöz komponált dallam és zene okozott egy kis meghatódottságot. CD-ről, mert a két népszerű művésznek ezúttal máshol volt fellépése.

Nino Rota Rómeó és Júliája, valamint a Peer Gyntből Solvejg szívzaggatóan vágyakozó dala (Grieg) tette teljessé a hangulatot.

Daróci Lajosné
klubvezető

TARNÓCZINÉ BARABÁS IRÉN két könyvének bemutatója az OMNYE-ben

Mi, IRKA-sok, már vendégszerepeltünk a MOL nyugdíjas egyesületénél, akkor is nagy szeretettel fogadott bennünket ez a nyíltszívű, érdeklődő közösség.

Most is óriási sikerünk volt: jókedv, kacagás a beszélgetés részleteiben és összességében is.

A Szigeti Eszter – Varga Zoltán zenéspáros nem is volt jelen testi valójukban, mégis (a CD-kről) vidámságot varázsolt az arcokra, ütemre dobbanó lábakat, mosolyt a könnyed dallamok hallatán.

Ilyen minden klubnapjuk: hol tudományos (földrajzi, történelmi, nyelvészeti, filozófiai), hol utazással, életmóddal stb. kapcsolatos témák vannak a napirenden, hol valamilyen irodalmi műsor.

Ahogy most is. A Kavicsok és a Kaleidoszkóp c. verseskötetből hoztunk felolvasnivalókat, zenével, azaz megzenésített versekkel színesítettük a műsort.

A pódiumbeszélgetést során Somfai István (a Poly-Art elnöke) kitért a szerző képzőművészeti (festészet és kerámia) és irodalmi tevékenységére, közösség-szervezői munkásságára.

A Tanár Úr előadói tehetsége (ezúttal anekdotázási remekelése), stílusa nagyon tetszett mindenkinek.

Úgy láttuk, jól érezték magukat a vendéglátók, nemcsak mi.

A kvízkérdések szórakoztatóak voltak: tudtuk előre, hogy majd könnyűszerrel válaszolnak, hiszen azonos korosztályban vagyunk, mi még rengeteg irodalmi memóriert tanultunk az iskolákban, a világ kérdéseiben is tájékozottabbak vagyunk.

De nem vesztünk össze a tömeges válaszadások miatt, jutott mindenkinek ajándék.

Még van jó néhány battai Poly-Art-tehetség nálunk.

Ki legyen a következő bemutatkozó?

Daróci Lajosné
klubvezető

LÉLEKARCOK ÉS SZÍNHARMÓNIA

Immár tizenhatodik éve emlékezünk meg hazánkban a magyar festészet napjáról. Városunkban ebből az alkalmából Bálint Imre munkáiból nyílt kiállítás a régi Parkvárosi Közösségi Házban október 19-én. A tárlat egyúttal a Képzőművészek Érdi Közössége (KÉK) számára egy jelentős időszak lezárását is jelentette.

Négy évvel ezelőtt Bálint Imre kezdeményezésére alakult meg az akkor már közel két évtizede működő Poly-Art Alapítvány képzőművészeinek aktív szekciója. Igaz, az alapítvány addig is számon tartotta őket, de az évi egyetlen csoportos kiállításban ki is merült a tevékenységük. A KÉK megalakulásával azonban pezsgő alkotói és közösségi élet vette kezdetét. Mivel a tagság zöme amatőrökből és autodidakta művészekből állt, a közös tárlatokon kívül nem volt alkalmuk a bemutatkozásra, mígnem a Szociális Gondozó Központ vezetőségének köszönhetően megnyílt számukra a Parkvárosi Közösségi Ház nagyterme, ahol Kiss Sándornak, a gondozóközpont munkatársának lelkes közreműködésével, a közel másfél évnyi időszak alatt tucatnyi közös, tematikus és egyéni tárlatot sikerült megrendezniük.

Időközben az Interspar mellett elkészült a településrész új közösségi épülete, így a KÉK rendezvényei is átköltöztek a korszerű épületbe.

A régi Parkvárosi Közösségi Házban megélt termékeny időszak méltó lezárásaként került sor Bálint Imre „Saját képére alkotta” című, festészet napi egyéni kiállítására, amit Somfai István köszöntőjét követően Majorné Bániczki Julianna nyitott meg.

A művésztanár mindenekelőtt emlékeztetett az alkotónak a Szepes Gyula Művelődési Központban három évvel ezelőtt látható kiállítására, amely már akkor is erősen magán viselte az impresszionizmus hatásait. A festmények színkavalkádja hatalmukba kerítették a szemlélőt, ám az alkotó elrejtőzött mögötte, és csak hosszas szemlélődés árán volt lehetséges felfedezni a képeiben a formalitást, az emberi arcokat.

A most bemutatott munkáiban is megmaradt a színek intenzív hatása, de immár jól kivehetően megfigyelhetők bennük a különböző arcok – emelte ki Majorné, hozzátéve, hogy Bálint Imre továbbra is megőrizte az impresszionista stílus szabadságát, festményein bátran használ színegyütteseket, különféle asszociációkat, sőt a formái, figurái sem élesen körülhatárolhatóak, ám a munkáin felbukkanó arcok egyre felismerhetőbben, karakteresebben fordulnak elő.

Kiállításának címével pedig arra hívja fel a figyelmet, hogy Isten saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert. A festményekben mégsem a felismerhető külsőségeket és arcokat kell keresnünk, mert nem a testi, hanem az emberi lélek hasonlatosságára utal.

Az első benyomásunk egy-egy képről az, hogy szép. Aztán, ha elidőzünk előtte, meglátjuk a szemet, amely kellemes érzéssel tölt el, és megérint bennünket a Teremtő szeretete. A színek játékában a meleg színek tökéletes harmóniában vannak a hideg színekkel. A szabad szín- és formahasználat azonban nem szétfolyó szabadosság, hanem érzelmeket átadó alkotásokká áll össze – mutatott rá a kiállítást értékelve Majorné Bániczki Julianna.

A megnyitó perceit IRKA-versek és Ábel Csaba gitárral kísért dalai színesítették.

Bálint Edit
(Érdi Újság)

(I)GAZSÁG c. őszi pályázat értékelése:

Kiemelkedő ARANY (vers és próza):

Kovács F. István (díja: Wegenast Róbert grafikája)

Vers – ARANY MINŐSÍTÉS

Szabó Aida (díja: Szekér Gizi kerámiája),
 Kósa Márta (díja: Kovács Mátyás festménye)
 Habos László (díja: Révész Gábor festménye)
 Ludwig Géza (díja: Vaád Éva kerámiája)
 Dylan D. Tides (Sopron, díja: Hangyássy Zsuzsa festménye)

Próza – ARANY MINŐSÍTÉS

Magyarádi Ágnes (díja: Tarnócziné Barabás Irén festménye)
 Szigetvári Zsófia (Budapest, díja: Nagyszalóki András festménye)
 Pálfi Nándor (Gödöllő, díja: Wischin Tibor festménye)

EZÜST MINŐSÍTÉS (díj: könyvecsomag)

Tarnócziné Barabás Irén,
 Nagy-Rakita Melinda

BRONZ MINŐSÍTÉS (díj: könyvecsomag)

Kárász Tamás

Emléklap: Kimmel István

EZÜST MINŐSÍTÉS (díj: könyvecsomag)

Barna Júlia (Hajdúdorog),
 Valentin István

BRONZ MINŐSÍTÉS (díj: könyvecsomag)

Keischer Nelly,
 Szöllősi Bernadett

Dicsérő oklevél:

Fazekas Major Gizella, Gani Zsuzsanna,
 Molnárné Boda Mária (Pécs),
 Lukács Mária (Verőce)

KM verse KM festőművészek

– Nem szabad megöregedni – kezdi **Bereczky Loránd** művészettörténész a kiállítás ünnepi megnyitóját –, már 3-kor itt voltam Parkvárosban, de úgy elkeveredtem, hogy egyszerre csak Pest felé haladtam megint... Kedélyesen nevetgélünk, mert mi még soha, semmikor nem kerültünk ilyen helyzetbe...

Amikor megláttuk a Magyar Nemzeti Galéria címzetes főigazgatóját, azonnal tudtuk: mi már találkoztunk a Bartók Béla úti Zipernowsky-házban, amikor szintén **Kovács Mátyás** kiállítását tekinthettük meg. Bereczky úr még a mi előadásunkra is emlékezett (lásd: Gyomorvarró gép festményekkel c. írást, Érdi IRKA, 2017. dec. 26.o.)

Most is olyan szakszerűen, de kedves közvetlenséggel beszél a képekről, mint akkor.

Nagy öröm, mondja, amikor az embert a természethez köti a hivatása, annál már csak az a nagyobb öröm, mikor hobbiból, szabad idejében ugyanazt tudja folytatni. A szeretet, a szépség továbbadása – ez látszik a képeken.

Csak az tud így festeni, aki ismeri a természet törvényeit, és lélekkel telítődik. Mátyásnak minden képe és minden jelképe az emberi kapcsolatokról szól.

Olyan nincs, hogy valaki magának fest. Hasonlóan az irodalomhoz, ott is megvan a szerelmi háromszög: az alkotó, a mű és a közönség kapcsolata, mert vágyunk a visszajelzésre.

Wenszky Ágnes művészetével se most találkozott először a főigazgató úr. Nyitott szemmel és szívvel közeledik a tér megformálásához – mondja róla –, a szálfegyenes fák jelképe, a bánki domboldal üzenete éppúgy tartalmazza alkotójának belső tüztét, meggyőződését, mint azok, amelyeken látszik, hogy ismeri a vidéki világ összes szabályát.

Az IRKA-verseket Kósa Márta írta. Nemcsak az az oka, hogy régi rajongója Kovács Mátyás művészetének, hanem azért is csak tőle hangzottak el művek, mert mindketten többször is megörökölték a Dunát: a hangulat, az évszakok érzékletes megjelenítése jól kapcsolódik a színek, a szavak zenéjéhez...

– Most is lesz orosz dal, ugye? – a művészettörténész úrnak ez volt a második mondata, ahogy megérkezésük kezét fogott Somfai Istvánnal.

A Poly-Art elnöke ugyan más dallal is készült, de azt egy percig nem gondoltuk, hogy kifog rajta egy ilyen váratlan kérdés: a berkenyefa árnyékában ülők szerelmes tépelődése ugyanolyan sikert aratott, mint amilyent a Jeszenyindal szokott.

Az improvizálás se áll távol a Tanár Úrtól: Az a szép, az a szép, akinek a szeme kék kezdetű magyar népdalt oroszul hallani – nemcsak nevetéssel és vastapssal jutalmaztuk, hanem megállapítottuk: Somfai István utánozhatatlan hangulatot tud teremteni.

Humora, szellemessége, pedagógiai módszerei miatt is igen népszerű: most is, a kiállítás-megnyitó után egy kis csoport köszöntötte őt pezsgővel, azután sietnie kellett az ófalusi iskolába egy osztálytalálkozóra...

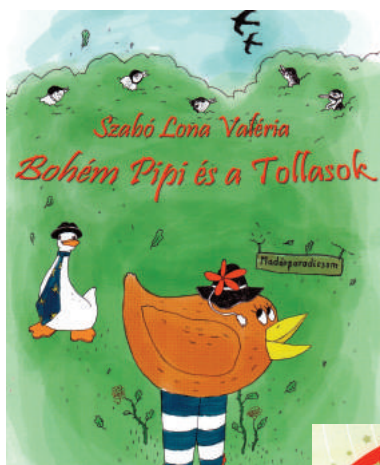
Ez volt a KÉK 4., vagyis az idei utolsó kiállítása az új parkvárosi Közösségi Házban. Megvan a jövő évi folytatás is.

Köszönjük az együttműködést, Révész Gábor (KÉK-elnök) lelkes és hozzáértő szervezését, rendezését.

Eredménye: színvonalas, lélekemelő kiállítás-megnyitók, jóleső ácsorgásokat a képek előtt, örömteli beszélgetéseket, vagy éppen kellemes sétálgatást jelentenek ezek a találkozók a szemet gyönyörködtető festmények között.

Daróci Lajosné
IRKA-klub

KÖNYVAJÁNLÓ

Olvasóink figyelmébe ajánljuk Szabó Ilona Valéria: Bohém Pipi és a Tollasok, Karácsony István: Arany-
lemez, valamint Gani Zsuzsanna: Illemtudó mesék
című könyvét, melyek az Óperencia Bíró András
Könyvesboltban megvásárolhatók.

TARTALOM

Versek:

Dylan D. Tides, Böhm András	1
Baka Györgyi, Barna Júlia, †Bíró András	2
Fazekas Major Gizella, Gani Zsuzsanna, Karácsony István	3
Habos László, †Jáki Ferenc, Kósa Márta, Kreischer Nelly	4
Kerepesi Igor, Ludwig Géza	5
Lukács Mária, Mihály Csilla, Máté Miklós	6
Móczár Csaba	6
Nagy-Rakita Melinda, Pálfi Nándor, Pálné Onódi Judit, Petrik István	7
Péter Éva Erika, Schmidt Gyöngyi, Seléndy Balázs, Szabó Aida (Jampa drolma)	8
Szabó Imre, Szigeti Eszter, Szöllösi Bernadett, Tarnócziné Barabás Irén	9
†Temesi Éva, Tormássy Erzsébet, Tóth Mária Valentin István	10
Varga Zoltán, Vincze Demeter Jutka, Wegenast Róbert, †Májér József	11

Diákirók:

Lada Levente, Szatmári Kristóf, Szigetvári Zsófia Petra	12
--	----

Haiku-oldal

Prózák:

Gubasóczi Ágnes: Négy évszak,	14
Kárász Tamás: USA-segélycsomag	15
Kovács F. István: Lidi	16
Magyarádi Ágnes: Könyvtáros	18
Máté Miklós: Megtorlás,	19
Rendik Zsuzsa: Krimini	20
Pálfi Nándor: Bp. 100 szóban,	21
Pergel Antal: Az utolsó gróf	23
Szeghy Karolina: A csodaház	
Molnárné Boda Mária: Örök kérdés,	
Carl Astro: Napló (részlet)	
Tállai Katalinra emlékezünk	

Bemutakozás:

Magyarádi Ágnes	24
Adelmann Anna	25

Beszámolók:

Ismét KÉK-kiállítás (Daróci Lajosné)	25
Poly-Art-évadnyitó (Daróci Lajosné)	27
Móczár Csaba nyelve (zete), Tarnócziné B. Irén könyvbemutatója (D. Lné)	28
Lélekarcok és színharmónia (Bálint Edit), (I)gazság c. őszi pályázat értékelése	29
KM verse KM festőművésznek (D. Lné)	31

Illusztrációk:

Adelmann Anna	
---------------	--

Érdi IRKA irodalmi-kulturális folyóirat • Megjelenik
negyedévente a Poly-Art Alapítvány támogatásával • Felelős
szerkesztő: Daróci Lajosné, tördelőszerkesztő: Habos László
• A szerkesztőség levélcíme: Szepes Gyula Művelődési
Központ 2030 Érd, Alsó u. 9. • E-mail: dalane@freemail.hu,
haboslaci@freemail.hu • IRKA-logó: Mezőfi Virág •
Nyomdai munkák: Progresso Print Kft. • Kiadja a
Szepes Gyula Művelődési Központ • ISSN:2062-8048